

Pismo
ukazuje się
we wtorki
i piątki

Głos

Wtorek

29 października 2024

nr 85 (LXXIX)

cena: 17 Kč

REGION
KULINARNA
CZARODZIEJKA
STR. 3

REPORTAŻ
BĄBELKOWA
PRZYGODA
PODRÓŻNIKÓW STR. 5

SPORT
OSTRAWA DOCZEKAŁA
SIĘ KLASOWEGO
MARATONU STR. 7

» Śląsk « na 20 lat Unii

Droga do dzisiejszej wielkości Zespołu Pieśni i Tańca „Śląsk” rozpoczęła się 1 lipca 1953 roku. Stanisław Hadyna wraz z Elwirą Kamińską stworzyli solidne podstawy współczesnego kunsztu artystycznego „Śląska”. Biorąc pod uwagę dzisiejsze bogactwo repertuaru, niezliczone nagrody i około 200 corocznie dawanych koncertów – widać wyraźnie, jak bardzo Zespół pracował nad dążeniem do perfekcji i najwyższej maestrii.

Ze strony internetowej „Śląska”

REGION: Występ Zespołu Pieśni i Tańca „Śląsk” zawsze jest dużym wydarzeniem. W piątek zespół, który zawsze będzie się nam kojarzył z profesorem Stanisławem Hadyną, w Domu Kultury w Karwinie rozpoczął międzynarodową trasę koncertową z okazji dwudziestolecia wstąpienia Polski do Unii Europejskiej. Publiczność wypełniła całą salę i gorąco oklaskiwała formację, która na Zaolziu podziwiana jest od dziesięcioleci.

• Żywiłowy występ zrobił na wszystkich wielkie wrażenie.
Fot. NORBERT DĄBKOWSKI

Danuta Chlup

W sobotę zespół wystąpił w stolicy Austrii, w kolejnych dniach będzie koncertował w Szwajcarii, Francji i Niemczech. W pięciu miastach przedstawia program „A to Polska właśnie”.

Karwińska publiczność bardzo ciepło przyjęła zespół z Koszęcina. Co bardziej skoczny tańcom towarzyszyły oklaski, po najatrakcyjniejszych pokazach tanecznych i częściach wokalnych brawom towarzyszyły owacje. Kiedy zakończył się finałowy krakowiak, widzowie długo oklaskiwali artystów na stojąco. Z ust widzów słychać było po koncercie słowa pochwały: „To było fantastyczne”, „Prawdziwi profesjonalści”...

– Jesienna trasa koncertowa po pięciu krajach Unii Europejskiej to wyraz świętowania przez artystów zespołu dwóch dekad pełnoprawnego członkostwa Polski w Unii. Publiczność ma okazję podziwiać sztandarowy, ludowo-narodowy program zespołu w wykonaniu chóru, baletu i orkiestry. Zespół Pieśni i Tańca „Śląsk” pojawi się na scenie w pełnej krasie ludowych kostiumów, w repertuarze najpiękniejszych pie-

śni i tańców. Przeważającą część programu stanowią kompozycje lub opracowania muzyczne Stanisława Hadyny oraz układy choreograficzne Elwiry Kamińskiej – współzałożycieli Zespołu „Śląsk” – informuje rzeczniczka prasowa zespołu Agnieszka Kukuła.

Ciąg dalszy na str. 3

W SKRÓCIE...

»P.P.S.«, czyli...

Fot. DANUTA CHLUP

Amatorski zespół teatralny MK PZKO w Ligotce Kameralnej wystawił w piątek i sobotę spektakl komediowy pod zagadkowym tytułem „P. P. S.” Jak się okazało, skrót ten może mieć sporo znaczeń, a ich mylenie może doprowadzić do dziwnych i śmiesznych sytuacji. Więcej o spektaklu napiszemy w piątkowym wydaniu „Głosu”. (dc)

Oklaski dla polskiego weterana

Mieszkańcy Bredy – miasta wyzwolonego przed 80 laty spod niemieckiej okupacji przez 1. Dywizję Pancerną gen. Stanisława Maczka – oklaskami przywitani w sobotę weterana tej słynnej jednostki, kpt. Eugeniusza Niedzielskiego ps. Nead. Breda do dziś określana jest jako najbardziej polska miejscowość w Holandii. Podczas II wojny światowej była ważnym węzłem komunikacyjnym, dlatego Niemcy – okupujące Holandię od maja 1940 r. – utworzyły w niej silny bastion obrony przed atakiem wojsk alianckich. Tymczasem przez Bredę wiodła najkrótsza droga do opanowania ujścia Mozy, co było jednym z zadań 1. Dywizji. Polacy musieli związać walką aż trzy niemieckie dywizje piechoty. Po zaciętych walkach 29 października 1944 r. miasto zostało zdobyte przez żołnierzy gen. Maczka. W sobotę po południu uroczystości rocznicowe odbyły się m.in. przed tablicą poświęconą tym żołnierzom. Upamiętnia ona wyzwolenie miasta oraz mszę polową, celebrowaną dokładnie w tym miejscu 11 listopada 1944 r., w rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości. Burmistrz Bredy, Paul Depla, zwrócił się natomiast do kpt. Niedzielskiego, dziękując mu za wyzwolenie miasta. Wyraził dumę z faktu, że na uroczystości przyszło tak wiele osób, aby wspólnie celebrować odzyskaną 80 lat temu wolność. (PAP)

Podwójny grecki sukces

Chór żeński „Melodia”, działający w Miejsowym Kole Polskiego Związku Kulturalno-Oświatowego w Nawsiu, wrócił w połowie października z Grecji z dwoma srebrnymi dyplomami zdobytymi na Międzynarodowym Konkursie i Festiwalu Chóralnym w Kalamacie w południowo-zachodniej części Peloponezu.

Danuta Chlup

Dirygent chóru Aleksandra Zeman bardzo wysoko ocenia konkurs i festiwal oraz zdobyte przez „Melodię” podwójne srebro.

– Organizatorem festiwalu jest Interkultur – od 1988 roku wiodący organizator międzynarodowych konkursów i festiwalu chóralnych. Konkurs urządzany jest w formie Światowych Igrzysk Chóralnych. Odbývają się one co dwa lata na różnych kontynentach – dyrygentka przybliżyła prestiżowe wydarzenie.

Do Kalamaty przyjechało 28 chórów z 18 krajów, 26 chórów brało udział w konkursie, dwa tylko w festiwalu.

– Poziom był bardzo wysoki. Miałyśmy okazję posłuchać koncertu wieczornego w starożytnym amfiteatrze, gdzie występowały najlepsze zespoły. To były przeważnie chóry

młodzieżowe, akademickie, których przygotowanie muzyczne jest nieporównywalne z chórem amatorskim. Udział i możliwość prezentowania dzieł kultury polskiej – a śpiewaliśmy też czeskie utwory, promocja naszego regionu na arenie międzynarodowej w tak doborowym towarzystwie jest dla nas wielkim wyróżnieniem – przekonywała dyrygentka w rozmowie z „Glosem”.

„Melodia” brała udział w dwóch kategoriach konkursowych: chóry jednorodne (czyli męskie lub żeńskie) oraz folklor. Srebrne dyplomy w obu kategoriach były dużym osiągnięciem, tym bardziej że w kategorii folkloru do złota zabrakło paniom z Nawsia tylko ok. dwóch punktów.

„Melodia” śpiewała także na Konercie Przyjaźni. Jej występ prowadziła Andrea Skupiën-Kapsia, która po angielsku opowiedziała o Zaolziu, jego kulturze, utworach wyko-

• W kategorii folkloru chórzystki z Nawsia wystąpiły w strojach cieszyńskich. Fot. ARC zespołu

nywanych przez chór. Ukłonem w stronę gospodarzy było przeczytanie przez dyrygentkę przetłumaczonego na język grecki tekstu jednej z pieśni. Przed wyjazdem pomogła chórowi z tłumaczeniem Sultana Gawlik, z pochodzenia Greczynka. Chórowi akompaniowała na fortepianie Joanna Lipowczan-Stawarz z Państwowej Szkoły Muzycznej im. I. Paderewskiego w Cieszynie.

Aleksandra Zeman podkreśliła olimpijskiego ducha festiwalu.

– To było niesamowite, jak na rozpoczęciu wnoszono 18 flag jak na igrzyskach olimpijskich i przedstawiano każdy z krajów, chóry, dyrygentów. Wszystko odbywało się w bardzo przyjaznej rywalizacji, kibicowaliśmy sobie nawzajem w trakcie koncertów. Organizacja była wybitna, jeszcze się nie spo-

tkaliśmy z tak zorganizowaną grupą międzynarodową – zachwycała się dyrygentka.

„Melodia” została przedstawiona jako chór z Republiki Czeskiej, jednak panie miały ze sobą także polską flagę i obie niosły w pochodzie przez miasto.

– Nasz wyjazd trwał tydzień. Pięć dni spędziłyśmy na festiwalu, dwa ostatnie w Atenach. Zwiedzałyśmy miasto, Akropol i inne znane zabytki. Pogoda była nadal bardzo ciepła i przyjemna, więc przedłużyłyśmy sobie lato – o ostatnich dniach spędzonych w Grecji opowiedziała prezes chóru Renata Kulka.

Udział w Międzynarodowym Konkursie i Festiwalu Chóralnym w Kalamacie był dużym przedsięwzięciem organizacyjnym, a zarazem finansowym. Dlatego chórzystki wdzięczne są wszystkim sponsorom, którzy pomogli w pokryciu kosztów.

Obie panie kierujące zespołem są zgodne co do tego, że wyjazd był okazją do zaczerpnięcia sił i inspiracji do dalszej działalności. ■

CYTAT NA DZIS

Marcin Pulit
redaktor naczelny OFF Radio Kraków

Radio, które przez tydzień współtworzyła sztuczna inteligencja, wraca do wcześniejszej formuły radia głównie muzycznego. Zakładaliśmy, że ten projekt potrwa maksymalnie trzy miesiące. Jednak już po tygodniu zebraliśmy tak wiele obserwacji, opinii, wniosków, że uznaliśmy, iż jego kontynuacja jest bezcelowa

DZIŚ...
29
października 2024

Imieniny obchodzą: Narcyz, Teodor, Wioletta
Wschód słońca: 6.24
Zachód słońca: 16.14
Do końca roku: 63 dni
(Nie)typowe święta: Dzień Internetu
Przysłowia: „Gdy październik mroźny, to nie będzie styczeń groźny”

JUTRO...
30
października 2024

Imieniny obchodzą: Edmund, Przemysław
Wschód słońca: 6.26
Zachód słońca: 16.12
Do końca roku: 62 dni
(Nie)typowe święta: Święto Napijów Wysokokowych
Przysłowia: „Gdy w październiku ciepło chadza, w lutym mrozy naprowadza”

POJUTRZE...
31
października 2024

Imieniny obchodzą: Antonin, Augusta
Wschód słońca: 6.28
Zachód słońca: 16.10
Do końca roku: 61 dni
(Nie)typowe święta: Dzień Rozrzućności
Przysłowia: „Październik stoi u dwora, wykop ziemniaki pora”

POGODA

wtorek

dzień: 14 do 16°C
noc: 11 do 9°C
wiatr: 1-4 m/s0

środa

dzień: 13 do 15°C
noc: 10 do 8°C
wiatr: 1-3 m/s0

czwartek

dzień: 10 do 12°C
noc: 9 do 7°C
wiatr: 1-2 m/s

DZIEJE SIĘ W REGIONIE

HAWIERZÓW
Pod koniec ubiegłego roku samorząd szkolny miasta podjął decyzję o wykorzystaniu 50 tys. koron na instalację paneli edukacyjnych w przestrzeni publicznej. Ich uchwala doczekała się realizacji, w efekcie czego w połowie bm. w parku Na Nábřeží pojawiły się dwie edukacyjne gabloty. Jedna zapoznaje dzieci w zabawny sposób z florą i fauną parku, druga informuje o okresach rozkładu odpadów w przyrodzie. Obie powstały przy współpracy z miejskim Wydziałem Środowiska Naturalnego. Równoległe z nimi, ale już ze środków budżetu miasta, zainstalowano trzy podobne panele wzdłuż potoku Strużnik, w sąsiedztwie tamtejszego placu zabaw. (sch)

KARWINA
Wzdłuż ulic Tereškovová, Leonovova, Kosmonautů, Borovského, Na Kopci, Kpt. Jaroše, Stabvařů, Majakovského, Čajkovského, Ciolkovského, U Lesa, Prameny, V Aleji, Haškova, Horova, Sovova, Ve Svahu, Olbrachtova i Okružní

miasto przy współpracy z Usługami Technicznymi przeprowadza wymianę oświetlenia publicznego na bardziej oszczędne lampy LED. Wszystko odbywa się przy wsparciu dotacyjnym Ministerstwa Przemysłu i Handlu RC w wys. 10 mln koron. Oszczędność energii ma wynieść rocznie 330 MWh. (sch)

SUCHA GÓRNA
Gminna Komisja Sportowa przygotowała na ostatnie dwa miesiące tego roku dwie imprezy sportowe dla wszystkich zainteresowanych. Pierwsza, skierowana do osób powyżej 55 lat, odbędzie się 30 listopada w hali sportowej pn. „Mikolajkova olimpiada 55+”. Drugą będzie „Bieg Szczepański przez Suchą Górna”, w którym mogą wziąć udział przedstawiciele wszystkich kategorii wiekowych. Rywalizację zaplanowano

na drugi dzień świąt Bożego Narodzenia. (sch)

TRZYŃCIEC
Znalezienie miejsca parkingowego na Sośnie i Tarasie będzie prostsze niż do tej pory. Pomoc temu ma wprowadzony przez miasto zakaz parkowania na tych osiedlach w godz. 20.00-6.00 samochodów dostawczych, których długość przekracza 5 metrów. Z wyliczeń Straży Miejskiej wynika, że skorzysta na tym ok. 65 samochodów osobowych. O zakazie będą informować odpowiednie znaki drogowe. Mieszkańcy tych osiedli, którzy są właścicielami większych pojazdów, mogą wnioskować o wyjątek w Wydziale Transportu. (sch)

Kulinarna czarodziejka

Kto ma w domu „Przepisy kucharskie dla gospodyń śląskich” Emilii Kolder z 1956 roku, jest właścicielem unikatowego wydawnictwa. Posiadaczki wydanej w latach 70. ub. wieku „Kuchni Śląskiej” teź autorki mają na półce prawdziwy bestseller. W tym roku mija pół wieku od śmierci najbardziej znanej na Zaolziu kucharki.

Danuta Chlup

Emilii Kolder poświęcono piątkowe spotkanie w Domu Zborowym w Hawierzowie-Suchej Średniej. Na ścianie budynku (dawniej polskiej ochronki) odślonięto tabliczkę pamiątkową z okazji 50. rocznicy śmierci autorki „Kuchni Śląskiej”. Symbolicznego aktu dokonali jej trzy prawnuczki: Bohdana Bajger, Janina Kufa i Monika Wojnar.

Spotkanie zorganizowały wspólnie suska parafia Śląskiego Kościoła Ewangelickiego A.W. oraz Miejsce wo Koło Polskiego Związku Kulturalno-Oświatowego. Zabranych przywitani ks. Janusz Kożusznik i prezes Koła Franciszek Jasiok.

Biografię i dokonania mistrzyni sztuki kulinarnej przybliżyła historyczka Władysława Magiera. Ciekawie opowiadała o zwykłej, zdawałoby się, kobiecie ze wsi, która stała się nie tylko rozchwytywaną kucharką (gotowała na ok. 600 weselach), ale także działaczką społeczną udzielającą się w kilku organizacjach. Co więcej – już dziesięć lat temu apelowała, aby w czasach, gdy kobiety pracują zawodowo, mężczyźni na równi z nimi zajęli się przyrządzaniem posiłków.

Gotowała, pisała sztuki, zbierała datki na budowę
Emilia Kolder urodziła się w 1900 roku, mieszkała w Suchej Średniej. Pomimo że bardzo dobrze się uczyła, nie mogła dalej się kształcić, ponieważ po śmierci matki już jako nastolatka zmuszona była wraz z siostrą zająć się domem. Zresztą w czasach jej młodości pierwszeństwo

• Odślonięcia tablicy pamiątkowej dokonały prawnuczki Emilii Kolder (od lewej): Bohdana Bajger, Monika Wojnar i Janina Kufa. Fot. DANUTA CHLUP

w edukacji mieli chłopcy, a ona miała dwóch braci. W późniejszych latach skończyła kurs gotowania w Orlowej.

– Miała dar pisania. Przejawiał się on nie tylko w pisaniu przepisów kulinarnych. Napisła także dwie sztuki teatralne grane przez tutejszy zespół amatorski, prowadziła pracując zawodowo, mężczyźni na równi z nimi zajęli się przyrządzaniem posiłków.

Trudno było wydać książkę kucharską
Po wojnie i po założeniu Polskiego Związku Kulturalno-Oświatowego Kolder prowadziła liczne kursy gotowania, w sumie było ich 60. Kobiety z całego Zaolzia zasympowały ją

prośbami o przepisy kulinarne. Wychodząc tym prośbom naprzeciw, przygotowała książkę kucharską. Liczyła na to, że PZKO ją wyda. W Związku, którego zarząd zdominowany był przez mężczyzn, nie spotkała się jednak ze zrozumieniem. Nie poddała się. W 1956 roku na rotaprinie w Hucie Trzyńkieckiej wydrukowano „Przepisy kucharskie dla gospodyń wiejskich”. Książka zawierała dokładnie 1101 przepisów. Została wydana „na prawach rękopisu” najpierw w nakładzie 2 tys. egzemplarzy, później był półtoratisyśięcny dodruk.

Zapotrzebowanie było wielokrotnie większe, przepisami Emilii Kolder interesowało się kolejne pokolenie gospodyń i kucharek. Ale dopiero w 1972 roku, dwa lata przed śmiercią autorki, wydano „Kuchnię Śląską” w formie książki

z prawdziwego zdarzenia w wydawnictwie Profil w Ostrawie. Pierwszy nakład wynosił 35 tys. egzemplarzy, były dodruki. W sumie wydano ok. 100 tys. egzemplarzy. Dzisiaj takimi liczbami mogą się w Czechach czy Polsce pochwalić jedynie autorzy najgłośniejszych bestsellerów.

Emilię Kolder wspominał na spotkaniu również Franciszek Bałon, emerytowany dziennikarz, fotograf, malarz i amator sztuki kulinarnej. Wanda Palowska, dyrektorka Szkoły Średniej Albrectha w Czeskim Cieszynie, wygłosiła prelekcję o ciekawostkach z historii gastronomii. Obecni obejrzeli krótki film dokumentalny Telewizji Polskiej poświęcony suskiej kucharce oraz wystawę. Nie tylko rozmawiano o wyrobach kulinarnych wędług przepisów Emilii Kolder, ale także ich skosztowano. ■

1101

pozycji zawiera wydana w 1956 roku „na prawach rękopisu” książka kucharska Emilii Kolder pt. „Przepisy kucharskie dla gospodyń wiejskich”.

Miała dar pisania. Przejawiał się on nie tylko w pisaniu przepisów kulinarnych. Napisła także dwie sztuki teatralne grane przez tutejszy zespół amatorski, prowadziła pamiętniki

»Śląsk« na 20 lat Unii

Dokończenie ze str. 1

W przygotowanym repertuarze zespół zebrał kolekcję pieśni i tańców, które od ponad 70 lat tworzą międzynarodową, artystyczną markę „Śląska”, a przy okazji są opowieścią o kulturowej tożsamości – tak ważnej w zjednoczonej Europie – dodaje rzeczniczka prasowa zespołu Agnieszka Kukuła.

W dwuczęściowym programie „A to Polska właśnie” pojawiają się m.in. najsłynniejsze pieśni Stanisława Hadyńskiego, takie jak: „Karolinka”, „Sza dzieweczka”, „Gdybym to ja miała” czy „Ondraszek”. Są także „Głęboka studzienka” w opracowaniu muzycznym światowej sławy kompozytora Wojciecha Kilara czy „Panie Michale” Treneusza Łojewskiego.

– Niezmiennie od dziesięcioleci entuzjazm publiczności wywołują

także tańce w choreografii Elwiry Kamińskiej: „Trojak” – wizytówka regionu, gdzie mieszka i tworzy Zespół „Śląsk”, „Kołomajki”, „Tańce górali podhalańskich”, a także tańce narodowe: polonez z muzyką Wojciecha Kilara z filmu „Pan Tadeusz”, kujawiak, oberek czy finałowy krakowiak. Zobaczymy

także choreografie innych twórców – „Polkę szturchaną” Juraja Kubanki, „Polkę beskidzką” Władysława Stefańka czy „Koziery” Jarosława Świątko – kierownika artystycznego Zespołu „Śląsk” oraz wiele, wiele innych repertuarowych perełek zespołu „Śląsk” – przybliży program Agnieszka Kukuła. (dc)

Zdjęcia: NORBERT DĄBKOWSKI

W MEANDRACH BLASKÓW I CIENI, CZYLI RZECZ O NAJNOWSZYM TOMIKU POETYCKIM ALICJI SANTARIUS „OD ŚRODKA”

Esencja miłości życia

Marek Słowiaczek

Wyciągam dłoń, by zatrzymać kroplę życia. Całe miasto jest deszczem pulsujących doznań na wyciągnięcie ręki. Gdzieś pomiędzy jednym a drugim przystankiem rozpoznaję Alicję, która jak co dzień wpatruje się w obraz świata namalowany uczuciem. Układa zawartość liści w zgrabne zdania. Przepuszcza przez sito świadomości każde słowo mające moc tworzenia poezji.

Alicja w krainie własnych przemyśleń; otwarta na kolejne sekwencje; zamknięta w krajobrazie piękna ukazuje przechodniom, czytelnikom świadomym i tym przypadkowym, kolor i smak duszy.

Poezja Alicji Santarius wrzuca nas od razu na wyższy poziom percepcji. W najnowszym tomiku poetyckim „Od środka” słowa są lekkie, lecz wyraźnie zaznaczają swą pozycję i zawsze są z swoim miejscem; zaskakują dokładnością; wypychają się pod poduszkę, by obudzić trzeźwość umysłu, by dotykać dłońmi nowej twarzy bez makijażu.

Poezja Alicji Santarius smakuje najlepiej z samego rana. Jest bowiem jak świeża kawa, która otwiera oczy i pozwala iść przed siebie zdecydowanie tu i teraz. Wiersze te nie mają nic do ukrycia. Owa prawdziwość jest fenomenalna i daje się poznać jako całość, gdyż uderza czytelnika z całą mocą. Poetka nawet nie stara się powstrzymać tej energii płynącej „Od środka”. Świadomie puszcza lejce i podziwia życie, które w jej utworach swobodnie galopu-

Fot. IGA SANTARIUS

je od pierwszej do ostatniej strony zgrabnego zbioru poezji.

W innym utworze pt. „Zaryzykować” Alicja Santarius pisze wprost:

(...)
**teoretyczka
z nominacją do Nobla
w praktyce – dzieciaki
szlaczkami
ciągle wychodzący
za linię**
fragment wiersza „Altruistka”

(...)
**Uparcie jednak brnąc
w to,
co wiadome,
nie uda mu się
z mgły
wyłowić
jednorozca.**

Prawdopodobnie mamy do czynienia ze świadomym wychodzeniem poza wyznaczone ścieżki. Ta naturalność działań nie jest przypadkiem, autorka sama przyznała, że kocha podróże, nowe miejsca, wyzwania, które mogą zaskoczyć. Nie działa wedle schematów.

Czy aby na pewno? Mam wrażenie, że ryzyko jest niejako przypisane człowiekowi, a w słowach „nie uda mu się” dostrzegam pewną figurę retoryczną, którą można potraktować jak ironię. Przypomina raczej wyzwanie do podjęcia działań odnalezienia legendarnego jednorozca;

realizacji marzeń; wyłonienia rzeczy nieodkrytych jeszcze.

Świat Alicji Santarius jest gościnnym i chociaż czasami boli, sprawia wrażenie przytulnego domu. Nie należy się bać ani uciekać przed kolejną podróżą.

**Ze świadomością źródła
przepłyniesz więcej rzek
i szybciej dotrzesz do
morza.**
(...)

Fragment wiersza „Ze świadomością”

Naturalnie więc wydaje się pytanie o istnienie i wspomnianą świadomość bycia. Skąd... No skąd? Poetka zadaje to pytanie wielokrotnie.

(...)
**Skąd możesz wiedzieć,
że bładzisz,
jeśli nie nie podpowiada,
że powinienś szukać.**
(...)
**Skąd masz wiedzieć,
kim jesteś,
skoro nadal
pytasz o to innych?**
fragment wiersza „No skąd”

Najnowszym tomiku poetycki „Od środka” nie jest zbiorem pytań. Wszak... autorka ukazuje na swój punkt widzenia świat i swoje przeżycia, ale z ręką na sercu – kto tak nie robi? Z punktu widzenia bacznego obserwatora mogłoby

się wydawać, że autorka nie troszczy się o nowoczesność świata; o zaskakującą formę, która uderza czytelnika brutalnym językiem lub wulgaryzmami. Nie! Nic z tych rzeczy. Fenomen tej publikacji polega właśnie na wspomnianej na początku wrażliwości świata, która staje się tak bardzo intymna, że czasami w reakcji na słowo poetyckie czytelnik reaguje lekkim rumieńcem. Lecz zawstydza nas prawda i świadomość dobra, jakie poetka dostrzega i zamyka w swych wierszach.

Obdarowana
dziele się
(...)
**kiedy dobro się rodzi
zamieram
by go nie spłoszyć**
fragment wiersza bez tytułu

Szanowny czytelniku, gdy przypadkowo spotkasz poetkę wpatrującą się w kroplę deszczu, gdy dostrzeżesz lekkie uśmiech i radość płynącą z rodzącego się wiersza, usiądź na moment i poczytaj siłę twórczości. Prawdopodobnie będziesz świadkiem przenikania świata w słowo. Piękno zawarte w postrzeganiu rzeczy zwyczajnych należy traktować z szacunkiem.

Każdy wiersz jest jak kropla wody. Niepozorny, delikatny, ukryty między palcami wiersz rodzi się z wrażliwości i prawdy. Nowy tomik poetycki Alicji Santarius pt. „Od środka” to esencja miłości życia.

Babelkowa przygoda podróżników

Laureaci konkursu Klubu Podróżnika „Za oknem”, inspirowanego projektem Daniela Bednářa z wędryńskiej podstawówki, przez dwa dni gościli w Krakowie. Odwiedzili m.in. uruchomione w tym roku Małopolskie Centrum Nauki Cogiteon, gdzie wzięli udział w atrakcyjnych warsztatach, byli na Rynku Głównym i kopcu Kościuszki.

• Tola i Julianna z własnoręcznie przygotowanymi bubble tea. ZDJĘCIA: LUKASZ KLIMANIEC

Lukasz Klimaniec

Dwu dniowa wycieczka do Krakowa była nagrodą dla uczestników konkursu, jaki zorganizowało Centrum Pedagogiczne dla Polskiego Szkolnictwa Narodowościowego w Czeskim Cieszynie wspólnie z „Glosem” oraz „Jutrzenką” i „Ogniwem” dzięki wsparciu Funduszu Rozwoju Zaolzia Kongresu Polaków w RC. Inspiracją była „Księga państw” Daniela Bednářa, założyciela Klubu Podróżnika „Za oknem”.

W efekcie konkursu wyłonionych zostało piętnastu laureatów z różnych stron Zaolzia, którzy w nagrodę w czwartek 17 października z czeskojęzycznego dworca niewielkim autobusem wyjechali na dwudniową wycieczkę do Krakowa. Równolegle z nimi pod Wawel własnym transportem wyruszył wraz z rodzicami poruszający się na wózku Daniel Bednář.

Nietuzinkowe miejsce

Pierwszym, ale szczególnym punktem w planie wycieczki, były odwiedzić Centrum Pedagogiczne dla Polskiego Szkolnictwa Narodowościowego w Czeskim Cieszynie, która wspólnie z Ewą Katruśką i Szymonem Brandysem opiekowali się grupą.

Siedziba Cogiteonu została wybudowana przy al. gen. Tadeusza Bora-Komorowskiego w sąsiedztwie pasa startowego dawnego lotniska Rakowice-Czyżyny. To potencyjnym, w którym wystawa stała, podzielona na pięć części i składa-

jąca się z ponad stu stanowisk interaktywnych, rozmieszczona jest na powierzchni ponad 2,2 tys. metrów kwadratowych. W Cogiteonie podróżnicy zameldowali się przed południem. Zanim jednak weszli na wystawę stałą, czekała ich nie lada atrakcja – zajęcia w Laboratorium Smaków, gdzie poznawali kuchnię molekularną.

– To kuchnia przyszłości, bo do przyrządzania takich posiłków są wykorzystywane reakcje i sprzęty, których zwykli używać naukowcy – mówiła prowadząca zajęcia.

Co jest w środku oliwki?

Podczas tych zajęć uczniowie z Zaolzia samodzielnie przygotowali sobie bubble tea, czyli popularny słodki napój z kulkami o owocowym smaku. Zrobili to wykorzystując mleczan wapnia i alginian sodu. Wykonali roztwory z obu substancji, a następnie połączyli je. A wtedy powstała żelowa otoczka, która nie rozpływa się w wodzie. I tak podróżnicy dowiedzieli się, czym jest sferyfikacja. Najprościej to wytłumaczyć, że to taka technika kulinar-

na, która polega na przygotowaniu niewielkich, półstałych kuleczek z wodnistym środkiem. Właśnie takich, jakie tworzą bubble tea. Przy okazji podróżnicy dowiedzieli się, że taka technika jest stosowana w... oliwkach bez pestek, jakie można kupić w sklepie. To, co w środku zielonych oliwek wygląda na parzytkę, wcale nią nie jest – to pasta paprykowa, która została poddana procesowi sferyfikacji.

Na zakończenie zajęć był deser – dzieci i ich opiekunowie skosztowali lodów o smaku czarnego bzu, jakie wspólnie z prowadzącymi przygotowali w pięć minut przy użyciu ciekłego azotu o temperaturze minus 195 st. Celsjusza.

– Bardzo mi się podobało! Najciekawsze było zrobienie tych bąbelków do bubble tea. Zrobienie lodów też było fajne – uśmiechał się Sebastian Gwuzd z Lutyni Dolnej, który w konkursie wykonał dziennik podróży z wyjazdu na Kretę, jezioro Kournas i Jeorjupoli.

Emocji nie ukrywały też Julianna Marta Łoś z Gnojnika i Tola Tomasek z Wędryni. – Najbardziej podobały mi się lody, ale też te bąbelkowe kuleczki, które same robiłyśmy. Najpierw bałam się, że to się wszystko rozmaże i zmieni w jezioro – przyznała Julianna. – Te kuleczki były super, ale wcale nie tak łatwo było je zrobić. Nie był to perfekcyjny kształt kulek, raczej takie dziwne kształty. Ale wyszło smacznie – wtórowała jej Tola.

Daniel Bednář z niewielką pomocą rodziców świetnie poradził sobie zarówno z miesaniem poszczególnych roztworów, jak i stworzeniem bubble tea. – Nawet nie wiedziałem, że jest coś takiego, jak kuchnia molekularna. W życiu o tym nie słyszałem. A te zajęcia były bardzo fajne. Bardzo podobało mi się robienie tych kuleczek do bubble tea – przyznał założyciel Klubu Podróżnika „Za oknem”.

Nie lada frajdą było zwiedzenie wystawy stałej, gdzie podróżnicy poprzez zabawę poznali wiele ciekawostek związanych z człowiekiem, otaczającym go światem i marzeniami.

Na kopcu Kościuszki

Dzieci i młodzież z Zaolzia odwiedzili też krakowski Rynek Główny, Barbakan, Bramę Floriańską, odwiedziły Sukiennice, a także nie omieszkały zajrzeć do „głowy Mitotoraja”, czyli ustawionej na centralnym placu w miście wielkiej rzeźby Igora Mitoraja „Eros bendato” („Eros spętany”).

Drugiego dnia podróżnicy udali się na kopiec Kościuszki. U stóp słynnego wzgórza odwiedzili znajdujące się tam Muzeum Kościuszkowskie, w którym pani przewodnik zabrała ich w fascynującą podróż śladami polskiego i amerykańskiego bohatera narodowego. Podróżnicy dowiedzieli się, że Kościuszko był nie tylko wodzem i reformatorem, ale także zręcznym inżynierem i architektem. Kulminacją tego dnia było wejście na kopiec Kościuszki, z którego podróżnicy z Zaolzia mogli podziwiać widok na Kraków.

• Pamiętkowe zdjęcie podróżników.

• Zrobienie lodów z użyciem ciekłego azotu? To dopiero atrakcja!

• Na wystawie stałej było ciekawie i kolorowo.

• Daniel Bednář świetnie radził sobie z kuchnią molekularną.

– Dla dzieci był to bardzo dobrze wymyślony program. Widać, że zainteresowani. Każdy mógł sobie znaleźć to, co go interesuje. Dzieci są usmiechnięte i zadowolone. Mam nadzieję, że wywołały dużo wrażeń – komentowała Ola Bednář, mama Daniela.

Co dalej z jego projektem Klub Podróżnika „Za oknem”? Mama Daniela ma nadzieję, że będzie miał swoją kontynuację. Póki co, w przyszłości przez jej syna klub jest nominowany w plebiscytcie

Tacy Jesteśmy Kongresu Polaków w RC.

– To nominacja nie tylko Daniela, który jest pomysłodawcą klubu, ale wszystkich dzieci, które wzięły w nim udział. Mam nadzieję, że klub będzie motywacją dla innych dzieci, żeby spisywały wrażenia ze swoich podróży, wkładały zdjęcia, a nie tylko robiły zdjęcia komórką. Zanimieszając swoje wrażenia w spisanej formie lepiej zapamiętają swoje wyjazdy i przygody, jakie przeżyły – stwierdziła Ola Bednář.

» Teatr w budowie « wychodzi do szkół

Teatr Cieszyński w Czeskim Cieszynie realizuje przy współpracy z Fundacją „Volens” z Polski projekt edukacyjny zaadresowany do uczniów polskich szkół podstawowych na Zaolziu. Jego nazwa brzmi Młodzieżowy Klub Teatralny „Teatr w budowie”.

– Ten projekt to reakcja na remont generalny naszej siedziby, który powoduje, że obecnie mamy dla dzieci i młodzieży znacznie mniej przedstawień. W normalnych warunkach byłoby ich 30 na dużej scenie w sezonie, a jest ich 10. Ten spadek dotyczy zarówno Sceny Polskiej, jak i Sceny Lalek „Bajka”, co powoduje, że są klasy, a czasem nawet całe szkoły, które w tym roku szkolnym w ogóle nie wyjdą do teatru. W tej sytuacji postanowiliśmy my wyjechać do nich z różnymi ofertami warsztatowymi – wyjaśnia koordynatorka Młodzieżowego Klubu Teatralnego przy Teatrze Cieszyńskim w Czeskim Cieszynie Małgorzata Bryl-Sikorska.

Jednymi z działań, które teatr organizuje w szkołach w Czeskim Cieszynie i Trzyńcu, są warsztaty literacko-dramatopisarskie. To cykl pięciu spotkań trwających po-

trzy godziny, które wprowadzają młodzież w proces tworzenia sztuki teatralnej od napisania tekstu literackiego aż po jego adaptację teatralną. – To wszystko odbywa się pod okiem fachowców, takich jak jedna z ciekawszych postaci młodego pokolenia w Polsce Anna Cieplak czy znany reżyser z Cieszyzny Bogusław Stupczyński, który wkroczy do szkół w listopadzie, by pomóc młodzieży przekuć napisane przez nich historie na narzędzia teatralne i przenieść je na scenę. W ten sposób w szkolnych warunkach, przy zastosowaniu takich narzędzi, jak zaciemnienie okien czy dwa reflektory, staramy się wprowadzić młodzież w magię prawdziwego teatru – przekonuje Bryl-Sikorska.

Z kolei do uczniów młodszych klas skierowane są warsztaty, które prowadzi aktorzy Sceny Lalek „Bajka” Ewa Kus, Daniela Sedlačkova i Jakub Tomoszek w szkołach w Czeskim Cieszynie, Trzyńcu i Sucheju Górnej. Ich celem jest pobudzenie wyobraźni dzieci i ich kreatywności poprzez stricte fizyczne działania oraz pokazanie im, czym jest kukielka, marionetka czy jawajka. – Dzieci mogą dotykać lalek i same próbować grać nimi. Artyści przywożą bowiem

do szkół wszystko to, co jest do tego potrzebne, parawan, teatr cieni, lalki – precyzuje koordynatorka MKF.

W szkołach, a nie jak w poprzednich latach w teatrze, realizowane są również warsztaty aktorskie, będące sztańcami z udziałem klubowiczek. Korzystają z nich wspomniane już wcześniej szkoły z Czeskiego Cieszyńska, Trzyńca i Sucheju Górnej, a także z Jabłonkowa i Wędryni. Działania z uczniami prowadzi aktorzy Sceny Polskiej Grzegorz Widera, Katarzyna Kluz, Barbara Szotek-Stonawski, Kamil Mularz, Bogdan Kokotek i Lidia Chrzanówna oraz reżyserka „Zemsty” Julia Mark.

Poniżej jednym z celów projektu „Teatr w budowie” jest podtrzymanie relacji Polonii i Polaków za granicą z Polską, Teatr Cieszyński współpracuje w jego realizacji również z trzema placówkami w Polsce – Teatrem Zagłębia w Sosnowcu, Teatrem Śląskim w Katowicach oraz Wrocławskim Teatrem Lalek. Efektem tej współpracy ma być poszerzenie kompetencji aktorów Teatru Cieszyńskiego z zakresu pedagogiki teatralnej. – Chodzi o jedne z ciekawszych ośrodków pedagogiki teatralnej w Polsce, które od lat prowadzą bardzo wartościowe pro-

• Warsztaty literacko-dramatopisarskie w szkole w Trzyńcu. Fot. materiały prasowe TC

gramy z zakresu edukacji teatralnej. Teatr Zagłębia ma imponującą liczbę projektów z zakresu pedagogiki teatralnej i działa bardziej społecznie, Teatr Śląski organizuje kursy z zakresu dramatopisarstwa, ma szkołę pisania sztuk i tworzy własne sztuki o Śląsku i rzeczywistości postkopalniającej. Natomiast Teatr Lalek z Wrocławia poprzez edukację teatralną wspiera rozwój dziecka i nastolatka – tłumaczy Małgorzata Bryl-Sikorska. (sch)

Chociaż działania podejmowane w ramach projektu „Teatr w budowie” zakończą się w listopadzie, koordynatorka Młodzieżowego Klubu Teatralnego ma nadzieję, że wyznaczą one kierunek, w jakim Teatr Cieszyński będzie podążać również po zakończeniu remontu. Projekt Młodzieżowy Klub Teatralny „Teatr w budowie” został dofinansowany z konkursu grantowego Senatu RP „Senat-Polonia 2024”. (sch)

PIŁKARSKI SERWIS

Janusz Bittmar

CHANCE LIGA

ML. BOLESŁAW – KARWINA 1:1

Do przerwy: 1:0. **Bramki:** 45. Vojta – 57. Memić. **Karwina:** Lapeš – Vallo (86. Singhateh), Endl, Krčík, Fleišman – Čavoš (61. Boháč), Moses (6. Planka) – Ražnatović (46. Ayaosi), Botos, Memić (86. Vinicius) – Vecheta.

Mecz 13. kolejki Chance Ligi pomiędzy Mładą Bolesławą a Karwiną okazał się pechowy wyłącznie dla kontuzjowanego Mosesa – kluczowy karwiński pomocnik do zadań defensywnych był zmuszony opuścić boisko już w 6. minucie. Trener Karwiny Martin Hyský musiał więc błyskawicznie sięgnąć po plan awaryjny i postawił na młodego Planke. A ten zdał egzamin.

Lepsze wrażenie w pierwszej połowie sprawiali karwiniacy, ale na listę strzelców jako pierwsi wpisali się gospodarze – po błędzie stopera Krčika na 1:0 trafił tuż przed zejściem do szatni Vojta. Karwiniacy wyrównali w 57. minucie po współpracy Botosa z Memicem. Grecki pomocnik idealnie dograł piłkę do rozpędzonego bośniackiego skrzydłowego, a ten w sytuacji sam na sam z bramkarzem już wiedział, co zrobić z futbolówką. Wcześniej trzy świetne okazje na wstępie drugiej połowy zmarnował zmiennik Ayaosi, który w poniedziałek obchodził 20. urodziny.

W 81. minucie gospodarzom nadarzyła się idealna okazja, by rozstrzygnąć losy wyrównanego spotkania, Vydra fatalnie jednak zepsuł rzut karny. Co ciekawe, zawodnik ten zmarnował już trzecią z rzędu „jedenaszkę” w tym sezonie, a to daje do myślenia. Karwiniakom w końcowych minutach meczu też udało się nieźle wystraszyć rywala, rewelacyjnie grający Botos w dobrej pozycji uderzył jednak ponad poręczką młodobolesławskiej bramki.

CHANCE LIGA NARODOWA

OPAWA – OSTRAWA B 0:0

Opawa: Richter – Haitl, Lehoczki, Srubek, Čejka (67. Mužík) – Hybl (84. Whiffen), Málek (67. Rezek), Ondráček, Blecha, Rataj (63. Papelelé) – Kozák.

PARDOBICE – OSTRAWA 2:3

Do przerwy: 1:0. **Bramki:** 15. Zlatohlávek, 75. Patrák – 62. Kubala, 72. Ewerton, 99. Šin. **Ostawa:** Marković – Pojezný, Frydrych, Uchenna – Holzer (90. Rusnák), Rigo (61. Šin), Boula, Buchta – Ewerton (77. Jurůška), Tanko (61. Kubala) – Prekop. Bramka Šina z 99. minuty meczu dająca drużynie Baníka zwycięstwo 3:2 była zarazem „wyrokiem skazującym” dla trenera Pardubic Jiřego Saňáka. Jeszcze w sobotę władze pardubického klubu odwołały szkoleniowca ze stanowiska, tłumacząc to słabymi wynikami w tym sezonie. Wymęczona wygrana Ostrawy zadowoliła i zarazem zdenerwowała Pavla Hapala. – W pierwszej połowie popełniłszy zbyt dużo błędów w defensywie. Poukładaliśmy szyki dopiero w drugiej odsłonie, grając odważnie i do końca gwizdka sędziego. To nie był jednak futbol na miarę oczekiwań – skomentował zwycięstwo trener Ostrawy.

PARDUBICE – OSTRAWA 2:3

Do przerwy: 1:0. **Bramki:** 15. Zlatohlávek, 75. Patrák – 62. Kubala, 72. Ewerton, 99. Šin. **Ostawa:** Marković – Pojezný, Frydrych, Uchenna – Holzer (90. Rusnák), Rigo (61. Šin), Boula, Buchta – Ewerton (77. Jurůška), Tanko (61. Kubala) – Prekop. Bramka Šina z 99. minuty meczu dająca drużynie Baníka zwycięstwo 3:2 była zarazem „wyrokiem skazującym” dla trenera Pardubic Jiřego Saňáka. Jeszcze w sobotę władze pardubického klubu odwołały szkoleniowca ze stanowiska, tłumacząc to słabymi wynikami w tym sezonie. Wymęczona wygrana Ostrawy zadowoliła i zarazem zdenerwowała Pavla Hapala. – W pierwszej połowie popełniłszy zbyt dużo błędów w defensywie. Poukładaliśmy szyki dopiero w drugiej odsłonie, grając odważnie i do końca gwizdka sędziego. To nie był jednak futbol na miarę oczekiwań – skomentował zwycięstwo trener Ostrawy.

MŠFL

TRZYNIEC – KROMIERZYŻ 1:1

Do przerwy: 0:0. **Bramki:** 90. Dedič – 56. Matoušek. **Trzyniec:** Mrózek

• Pomocnik Karwiny David Planka (z prawej) w pojedynku z Markiem Surchym. Fot. FK Ml. Boleslaw

W innych meczach 13. kolejki: Liberec – Slovácko 4:0, Cz. Budziejowice – Hradec Kr. 0:2, Olomuniec – Jablonec 0:0, Teplice – Bohemians 1:2, Slavia Praga – Dukla Praga 3:0, Pilzno – Sparta Praga 1:0. **Lokaty:** 1. Slavia Praga 34, 2. Pilzno 27, 3. Sparta Praga 25, 4. Ostrawa 21,... 9. Karwina 16 pkt. **W nast. kolejce:** Karwina – Olomuniec (sob., 16.00), Sparta Praga – Ostrawa (sob., 19.00).

CHANCE LIGA NARODOWA

OPAWA – OSTRAWA B 0:0

Opawa: Richter – Haitl, Lehoczki, Srubek, Čejka (67. Mužík) – Hybl (84. Whiffen), Málek (67. Rezek), Ondráček, Blecha, Rataj (63. Papelelé) – Kozák.

PARDOBICE – OSTRAWA 2:3

Do przerwy: 1:0. **Bramki:** 15. Zlatohlávek, 75. Patrák – 62. Kubala, 72. Ewerton, 99. Šin. **Ostawa:** Marković – Pojezný, Frydrych, Uchenna – Holzer (90. Rusnák), Rigo (61. Šin), Boula, Buchta – Ewerton (77. Jurůška), Tanko (61. Kubala) – Prekop. Bramka Šina z 99. minuty meczu dająca drużynie Baníka zwycięstwo 3:2 była zarazem „wyrokiem skazującym” dla trenera Pardubic Jiřego Saňáka. Jeszcze w sobotę władze pardubického klubu odwołały szkoleniowca ze stanowiska, tłumacząc to słabymi wynikami w tym sezonie. Wymęczona wygrana Ostrawy zadowoliła i zarazem zdenerwowała Pavla Hapala. – W pierwszej połowie popełniłszy zbyt dużo błędów w defensywie. Poukładaliśmy szyki dopiero w drugiej odsłonie, grając odważnie i do końca gwizdka sędziego. To nie był jednak futbol na miarę oczekiwań – skomentował zwycięstwo trener Ostrawy.

PARDUBICE – OSTRAWA 2:3

Do przerwy: 1:0. **Bramki:** 15. Zlatohlávek, 75. Patrák – 62. Kubala, 72. Ewerton, 99. Šin. **Ostawa:** Marković – Pojezný, Frydrych, Uchenna – Holzer (90. Rusnák), Rigo (61. Šin), Boula, Buchta – Ewerton (77. Jurůška), Tanko (61. Kubala) – Prekop. Bramka Šina z 99. minuty meczu dająca drużynie Baníka zwycięstwo 3:2 była zarazem „wyrokiem skazującym” dla trenera Pardubic Jiřego Saňáka. Jeszcze w sobotę władze pardubického klubu odwołały szkoleniowca ze stanowiska, tłumacząc to słabymi wynikami w tym sezonie. Wymęczona wygrana Ostrawy zadowoliła i zarazem zdenerwowała Pavla Hapala. – W pierwszej połowie popełniłszy zbyt dużo błędów w defensywie. Poukładaliśmy szyki dopiero w drugiej odsłonie, grając odważnie i do końca gwizdka sędziego. To nie był jednak futbol na miarę oczekiwań – skomentował zwycięstwo trener Ostrawy.

MŠFL

TRZYNIEC – KROMIERZYŻ 1:1

Do przerwy: 0:0. **Bramki:** 90. Dedič – 56. Matoušek. **Trzyniec:** Mrózek

– Brak, Samiec, Dadak (65. Trček) – Vlachovský (83. Zinhasović), Agbo, Machuča, Szwieček (83. Ivanovič) – Omasta, Dedič, Cienciála. Piłkarze Trzyńca w razie zwycięstwa zdetronizowaliby rywala, pojedynku o pierwsze miejsce w tabeli zakończył się niemniej sprawliwym podziałem punktów. Lider tabeli wyszedł na prowadzenie w 56. minucie po strzale z dobitki Matouška, gospodarze wyrównali w ostatnich sekundach spotkania z rzutu rożnego – Samiec przedłużył piłkę na tylny słupek, gdzie niepełnowany kapitan Dedič dopełnił formalności. Szlagier trzeciej ligi obejrzało na Lešnej ponad tysiąc kibiców.

BRIDLICNÁ – HAWIERZÓW 3:0

Do przerwy: 0:0. **Bramki:** 76. i 85. Ziřčák, 62. Dydowicz. **Hawierzów:** Prokel – Večera, Blejchař, Jonathan – Berek (61. Zaremba), Kuboš (74. Hrabec), Wojnar, Pantok (74. Latoň), Heller (74. Zupko) – Teplý, Kuzmanovič.

Szok przeżyli kibice Hawierzowa, którzy fadygowali się z zespołem do Břidličnej. Faworyt czwartej ligi oddał komplet punktów gospodarzom, grając momentami naiwnie. – Chciałbym przeprosić kibiców za ten niewypał. Przegraliśmy zasłużenie – stwierdził trener Hawierzowa Tomáš Mrázek.

W innych meczach 13. kolejki: Witkowiec – Rzepiszce 3:0, Bilowec – N. Jiczyn 2:0, Frensztat p. R. – Frydlant n. O. 2:1, Polanka – Karmiów 7:0, P. Polom – Opawa B 2:2, Wracimów – Petřvald n. M. 1:1. **Lokaty:** 1. Hawierzów, 2. Bilowec, 3. Witkowiec po 28 pkt.,... 5. Bogumin 26 pkt.

W innych meczach 13. kolejki: Frydek-Místek – Zlinsko 1:2, Hlubi-na – Znojmo 1:1, Hrubcovo – Z. Brno B 3:1, S. Brno – Blansko 2:2, Slovácko B – Uniczów 4:1, Hodonin – Strání 0:0, Rosice – Ú. Brod 2:4. **Lokaty:** 1. Kromierzyż 35, 2. Trzyniec 35, 3. Hulczin 24,... 15. Karwina B 12 pkt.

IV LIGA-gr. F

BOGUMIN – RYMARZÓW 2:0

Do przerwy: 2:0. **Bramki:** 37. Ndanusa, 45. Vaňa. **Bogumin:** Jakob

– Brak, Samiec, Dadak (65. Trček) – Vlachovský (83. Zinhasović), Agbo, Machuča, Szwieček (83. Ivanovič) – Omasta, Dedič, Cienciála. Piłkarze Trzyńca w razie zwycięstwa zdetronizowaliby rywala, pojedynku o pierwsze miejsce w tabeli zakończył się niemniej sprawliwym podziałem punktów. Lider tabeli wyszedł na prowadzenie w 56. minucie po strzale z dobitki Matouška, gospodarze wyrównali w ostatnich sekundach spotkania z rzutu rożnego – Samiec przedłużył piłkę na tylny słupek, gdzie niepełnowany kapitan Dedič dopełnił formalności. Szlagier trzeciej ligi obejrzało na Lešnej ponad tysiąc kibiców.

BRIDLICNÁ – HAWIERZÓW 3:0

Do przerwy: 0:0. **Bramki:** 76. i 85. Ziřčák, 62. Dydowicz. **Hawierzów:** Prokel – Večera, Blejchař, Jonathan – Berek (61. Zaremba), Kuboš (74. Hrabec), Wojnar, Pantok (74. Latoň), Heller (74. Zupko) – Teplý, Kuzmanovič.

Szok przeżyli kibice Hawierzowa, którzy fadygowali się z zespołem do Břidličnej. Faworyt czwartej ligi oddał komplet punktów gospodarzom, grając momentami naiwnie. – Chciałbym przeprosić kibiców za ten niewypał. Przegraliśmy zasłużenie – stwierdził trener Hawierzowa Tomáš Mrázek.

W innych meczach 13. kolejki: Witkowiec – Rzepiszce 3:0, Bilowec – N. Jiczyn 2:0, Frensztat p. R. – Frydlant n. O. 2:1, Polanka – Karmiów 7:0, P. Polom – Opawa B 2:2, Wracimów – Petřvald n. M. 1:1. **Lokaty:** 1. Hawierzów, 2. Bilowec, 3. Witkowiec po 28 pkt.,... 5. Bogumin 26 pkt.

W innych meczach 13. kolejki: Frydek-Místek – Zlinsko 1:2, Hlubi-na – Znojmo 1:1, Hrubcovo – Z. Brno B 3:1, S. Brno – Blansko 2:2, Slovácko B – Uniczów 4:1, Hodonin – Strání 0:0, Rosice – Ú. Brod 2:4. **Lokaty:** 1. Kromierzyż 35, 2. Trzyniec 35, 3. Hulczin 24,... 15. Karwina B 12 pkt.

IV LIGA-gr. F

BOGUMIN – RYMARZÓW 2:0

Do przerwy: 2:0. **Bramki:** 37. Ndanusa, 45. Vaňa. **Bogumin:** Jakob

kowiczki 0:6, Jakubczowice – Kr. Pole 3:2, Haj – Brusperk 4:1. **Lokaty:** 1. Cz. Cieszyn 33, 2. Krawarze 28, 3. Stonawa 28,... 9. Sl. Orłowa 18 pkt.

IA KLASA-gr. B

13. kolejka: Jablůnkův – Ticha 1:3 (Šwierczek – Kunčik, Rozsival, Kocián), Kozłowice – Šmílowice 0:0, L. Piotrowice – Bystrzyca 0:0, Sucha Górna – Liskowice 2:0 (Slota 2), Dobratice – Olbrachcice 0:0, Ostrowica – Koprzywnica 2:4, Libhoř – Palkowice 5:2. **Lokaty:** 1. Bystrzyca 25, 2. Dobratice 24, 3. Olbrachcice 22 pkt.

IB KLASA-gr. C

13. kolejka: Nydek – Cierlicko 2022 1:5, I. Piotrowice – Waclawowice 1:0, Sedliszcze – Niebory 3:1, Žukůw Górný – B. Orłowa 5:0, Wędrynia – Dziecmorowice 2:3, Oldrzycowice – Gnojnik 2:0, Dobra – Luczina 0:1. **Lokaty:** 1. Žukůw G. 28, 2. Cierlicko 2022 25, 3. Dziecmorowice 24 pkt.

MP KARWIŃSKIEGO

2. kolejka: Hawierzów B – L. Łąki 1:4, Sucha Górna B – B. Rychwałd 1:5, V. Bogumin – Sn Hawierzów 0:5, Wierzniewice B – Sję Pietwałd 1:0, Dąbrowa – G. Będowice 1:1, Lutynia Dolna – G. Hawierzów 1:6. **Lokaty:** 1. G. Hawierzów 27, 2. Łąki 25, 3. B. Rychwałd 22 pkt.

MP FRYDEK-MISTEK

13. kolejka: Bukowice – Metyłowice 0:1, Gródek – Pržno 7:1, Šmílowice B/ Niebory B – Mosty k. J. 1:6, Piosek – Wojkowice 3:1, Milików – Nawisie 5:1, Toszonowice – Starzec 2:0, Hukwałdy – Chlebowice/St. Miasto B 4:1. **Lokaty:** 1. Hukwałdy 31, 2. Toszonowice 27, 3. Gródek 27 pkt.

Był to dla nas debiut na turnieju tej rangi. Jesteśmy z was dumni i dziękujemy za te wszystkie piękne emocje. Gratulacje dla trenera Marcina Kasprowicza oraz całego sztabu

Cezary Kulesza, prezes PZPN, po przegranej polskich piłkarek z Koreą Pn. 0:1 w ćwierćfinale MŚ U17

Ostrawa doczekała się klasowego maratonu

Wreszcie maraton, na jaki Ostrawa zasługuje – takie słowa bardzo często można było usłyszeć podczas sobotniej pierwszej edycji Złotego Maratonu Emila Zátopka w stolicy województwa morawsko-śląskiego. Organizatorzy z klubu SSK Witkowice zwabiali do Ostrawy zarówno klasowych biegaczy z krajów afrykańskich, specjalizujących się właśnie w biegach długodystansowych, jak też zwykłych zapaleńców, dla których maraton, ale też krótsze dystanse są idealną okazją do sprawdzenia własnych możliwości. Wydarzenie odbyło się pod auspicjami World Athletics.

Janusz Bittmar

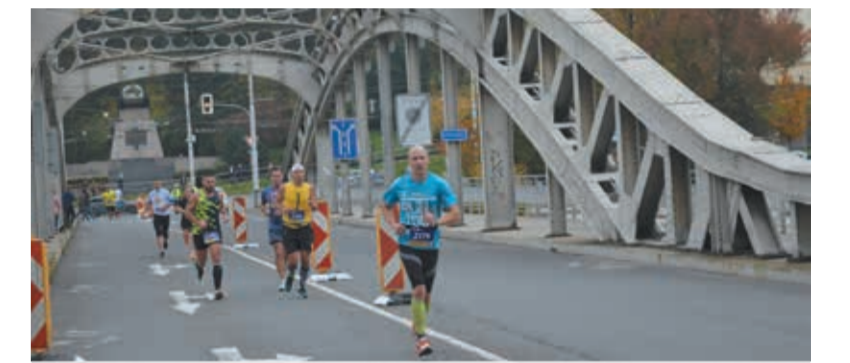
Najbardziej prestiżowym dystansie maratonu ze zwycięstwa radował się Kenijczyk Kennedy Ronoh, który linię mety na Miejskim Stadionie w Witkovicach przeciął w czasie 2:10:05. Drugie miejsce wywalczył inny ze znakomitych Kenijczyków na starcie premierowej edycji, Moses Kimulwo (2:19:29), a trzeci był reprezentant gospodarzy, Lukáš Kučera (2:31:10). Afrykańska, a dokładnie kenijska szkoła biegania zdominowała też rywalizację pań. Trasę ostrawskiego maratonu najszybciej przebiegła Pascaline Jelagat (2:32:28), wyprzedzając Millicent Jebutai (2:32:38) i Beatrice Jekpemei (2:40:58). Najszerszą Europejką była czwarta na mecie Czeszka Barbora Macurowa (2:46:02).

• Faworyci na ul. Bogumińskiej w Śląskiej Ostrowie.

Trasę maratonu, ale również krótszych odcinków zaliczyła też pokazna grupa amatorskich biegaczy. Na liście startowej nie zabrakło nawet

70-latków. Jak podali organizatorzy, do mety 1. edycji Złotego Maratonu E. Zátopka dobiegło 897 zawodników.

• Trasa maratonu prowadziła m.in. przez centrum Ostrawy. Widok na most Sikory.

• Niektóre zawodniczki zdążyły też zapoznać do zdjęcia. Zdjęcia: JANUSZ BITTMAR

NA TAFLI MALOWANE

TIPSPORT EKSTRALIGA

CZESKIE BUDZIEJOWICE – TRZYNIEC 5:2

Terce: 2:1, 2:0, 1:1. **Bramki i asysty:** 10. Kovařík (Gulaš, Zohorna), 15. Harris (Olesen, Přikryl), 30. Pech (Kolářek, Doudera), 31. Gulaš (Toman), 60. Doudera – 15. Čácho (Adámek), 43. Hudaček (Cienciála). **Trzy-**

niec: Mazanec (31. Kacel) – Smith, J. Jeřábek, Nedomeřil, Kundrátek, Jank, Adámek – Daňo, Roman, Nestrašil – Teplý, Sikora, Hudaček – Cienciála, Vrána, Kurovský – Dravecký, Čácho, Hrehorčák – Addamo.

Stalownicy Trzyńcem wciąż czekają na pierwsze zwycięstwo w meczu wyjazdowym. Podopiecznym Zdeňka Motáka nie udało się przełamać czarną passę na obcych łonach, 60. Doudera – 15. Čácho (Adámek), 43. Hudaček (Cienciála). **Trzy-**

Rumieńczyków nabrała nasza gra dopiero w trzeciej tercji. Do 40. minuty zagraлиśmy słabo, gospodarze dominowali – skomentował spotkanie Jiří Raszka, drugi trener Trzyńca.

WITKOWICE – LIBEREC 7:0

Terce: 2:0, 2:0, 3:0. **Bramki i asysty:** 1. Yetman (Nellis, Abdul), 13. Zdráhal (Kalus, Košťálek), 30. Ab-

dul (Kalus), 31. Abdul (Yetman, Auvitu), 45. Bukarts (Auvitu, Percy), 48. Dočekal (Claireaux), 58. Kalus (Abdul). **Witkowiec:** Pařík – Marcel, Košťálek, Auvitu, Demel, Mikuš, Percy, Kovář – Abdul, Yetman, Nellis – Kalus, Barinka, Zdráhal – Bukarts Ro., Hladoník, Hašek – Dočekal, Claireaux, Lednický.

Witkowiec idą jak burza. Pierwsze skrzypce w pokazowie zagrała elitarna formacja, ale cały zespół trenera Davida Bruka zasłużył na oklaski. Forma ostrawskiej drużyny świetnie wroży przed piątkowymi derbami w Werk Arenie. **W innych meczach 15. kolejki:** Sparta Praga – Kladno 5:2, Ml. Bolesław – K. Wary 4:5 (k), Pardubice – Olomuniec 2:1, K. Brno – Hradec Kr. 2:3, Litwinów – Pilzno 6:0. **Lokaty:** 1. Pardubice 35, 2. Sparta Praga 29, 3. Litwinów 29,... 6. Witkowiec 22, 11. Trzyniec 17 pkt. **W nast. kolejce:** Trzyniec – Witkowiec (piątek, 17.00). (jb)

RETROSKOP

Odgadnijcie, który sportowiec jest na zdjęciu, a następnie odpowiedź wyślijcie na adres bittmar@glos.live. Raz na cztery odcinki do jednego z Was powędruje voucher do sieci sklepów Sportisimo. Kolejna lotna premia wraz z rozstrzygnięciem pytania nr 190. W puli liczą się wszystkie wasze poprawne odpowiedzi na przestrzeni miesięcznego cyklu. Prawidłowa odpowiedź na pytanie nr 189: bułgarski piłkarz Christo Stoiczkow.

PYTANIE NR 190

Pozostajemy na Bałkanach. Ten oto piłkarz do dziś uchodzi za symbol chorwackiej walki o wolność. „Liczyla się tylko Chorwacja” – mówił w jednym z wywiadów. Z drużyną narodową sięgnął po brąz na mundialu 1998, w karierze klubowej najlepsze lata spędził w AC Milan. (jb)

FOL.ARC

CIESZYŃSKIE RODY /242/

Michael Morys-Twarowski

Już w urbarzu (spisie powinności) z 1629 roku wśród mieszkańców przedmieść Bogumina pojawia się „Hans Bader”.

Jeżeli Baaderowie mieszkali w XVIII wieku w Boguminie, to nie była to liczna familia. W indeksach chrztów za okres od 1764 do 1782 roku nie spotkałem tego nazwiska. Za to informacją z kolejnego stulecia jest całkiem sporo. Na początku XIX wieku w Boguminie mieszkał Wacław Baader, żonaty z Anną Puntzman. Synami Wacława byli Adolf (ok. 1813-1816), Leopold (ur. 1815), Karol (ur. 1817) i Franciszek (ur. 1819).

Niedoszły ksiądz i jego potomkowie

Leopold Baader (ur. 1815) miał zostać księdzem. W 1836 roku był na drugim roku studiów w seminarium duchownym w Ołomuńcu. Ostatecznie jednak wybrał życie świeckie i znalazł zatrudnienie u Rotschildów jako księgowy. Mieszkał w Witkovicach, ożenił się z Florentyną Heinrich, córką Karola, sukiennika w Nowym Jiczynie. Miał synów Gustawa (ur. 1851), przez jakiś czas księgowego w Pietwałdzie, i Oskara (ur. 1863).

Oskar Baader był kierownikiem „urzędu cłowego” w Cieszynie. W 1910 roku został przeniesiony na takie samo stanowisko do Morawskiego Ostrawy (pisał o tym „Dziennik Cieszyński”, 1910, nr 276). Według danych ze spisu powszechnego z 1921 roku mieszkał w Gruszowie ze swoją żoną Anną.

Wójt Kończy Wielkich i jego potomkowie

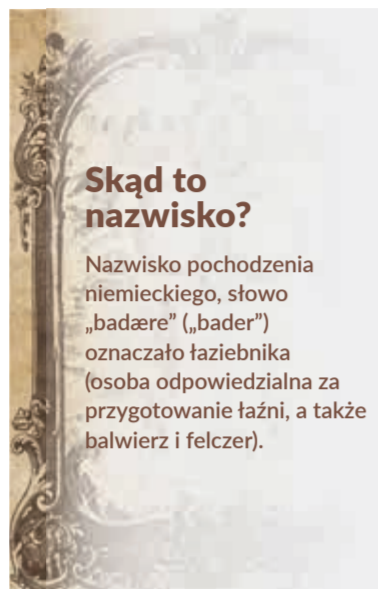
Franciszek Baader (ur. 1819) znalazł zatrudnienie u hrabiego Larischa, zostając dyrektorem dóbr w Kończykach Wielkich (wtedy leżały w powiecie frysztackim, dziś znajdują się w polskiej części Śląska Cieszyńskiego). Przez pewien czas był przełożonym gminy, zasiadał w Wydziale Drogowym we Frysztacie, położył duże zasługi przy założeniu szkoły w Trzanowicach oraz Ropycy. Jako kierownik urzędu cłowego w Pietwałdzie, zmarł w 1881 roku.

W 1856 roku ożenił się z Marią Piron (Piroń) z Rychwałdu. Z tego małżeństwa pochodzili: Eugeniusz Jan (1858-1861), Maria Teresa Anna (ur. 1862), od 1885 roku żona Alberta Kempnego, zarządcy fabryki w Polskiej Lutyni, Karol Magnus (1864-1876) i Franciszka Karolina (ur. 1870), od 1890 roku żona Antona Germena, urzędnika w fabryce farb hrabiego Larischa w Pietwałdzie.

Krewny z Niemieckiej Lutyni?

Ze względu na fakt, że nazwisko Baader nie jest popularne na Śląsku Cieszyńskim, prawdopodobnie krewnym opisanym wyżej był Wincenty Baader, ekonom w Niemieckiej Lutyni. 28 stycznia 1812 roku, mając 28 lat, ożenił się z Anną Sedlaczek. Być może dokładna kwerenda ksiąg metrykalnych pozwoli odnaleźć dodatkowe szczegóły na temat tej linii rodu Baaderów. ❦

Baaderowie

Skąd to nazwisko?

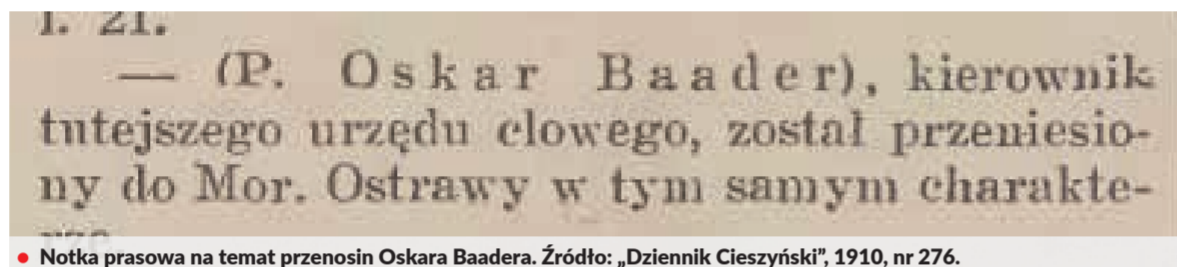
Nazwisko pochodzenia niemieckiego, słowo „badere” („bader”) oznaczało łaziebnika (osoba odpowiedzialna za przygotowanie łaźni, a także balwierz i felczer).

Skąd ten ród?

Nazwisko w wersji Baader występuje stosunkowo często w południowej części Niemiec i zapewne tam należy szukać korzeni opisywanego rodu.

Gdzie doczytać?

📖 Baader – genealogia, <https://przodkowiecieszyna.blogspot.com/2024/03/baader-genealogia.html> (materiały do genealogii rodu).

● Notka prasowa na temat przenosin Oskara Baadera. Źródło: „Dziennik Cieszyński”, 1910, nr 276.

Brautigam.			Brau.			Bestand.		
Namen.	Namen.	Stand.	Namen.	Namen.	Stand.	Namen.	Stand.	Hat
28.	U. Wałowa	1. 98/10	Anna Sedlaczek	Barbara	1. 98/10	Barbara	1. 98/10	Barbara

● Metryka ślubu Wincentego Baadera i Anny Sedlaczek. Para pobrała się w 1814 roku. Źródło: Archiwum Krajowe w Opatowie. Zdjęcia: ARC.

Nie żyje Jadwiga Barańska

Zmarła aktorka Jadwiga Barańska. O śmierci artystki poinformował w mediach społecznościowych mąż Jerzy Antczak i syn Mikołaj. Wśród wielu jej ról najbardziej zapamiętana została jako Barbara Niechcic z filmu „Noce i dnie”.

Barańska była jedną z najbardziej cenionych i lubianych polskich aktorek, niezapomniana Barbara Niechcic z ekranizacji „Nocy i dni”, stała się dla wielu Polek symbolem kobiety silnej, a zarazem subtelnej i delikatnej.

Urodziła się 21 października 1935 r. w Łodzi. W 1958 r. ukończyła studia w Łódzkiej Państwowej Wyższej Szkole Teatralnej. W jednym z wywiadów Barańska tak mówiła o swojej drodze do aktorstwa: „Myślę, że miłość do teatru odziedziczyłam w spadku po mamie. Nie było premiery, którą mamusia by sobie odpuszcila. Na niektóre spektakle chodziła po kilka razy. Wszystkie oszczędności, jakie miała, wydawała na teatr. Kiedy zakomunikowałam w domu: mamusi, ja chcę być aktorką, nie było zaskoczenia. Usłyszałam: dziecko, jeżeli tobie się wydaje, że będziesz szczęśliwa, to bardzo proszę”.

Karię aktorską rozpoczęła na scenach teatrów warszawskich – Klasycznego (1959-1966) i Polskiego (1966-72). W Klasycznym zagrała m.in. Hesię w „Moralności pani Dulskiej” Gabrieli Zapolskiej w reż. Jadwigi Choynickiej i Celię Pope w „Kapeluszu pełnym deszczu” Michaela Vincente Gazzo w reż. Bohdana Poręby; w Polskim – m.in. Magdę w „Bli skim nieznanym” Aleksandra Ścibora-Rylskiego w reż. Joanny Koenig.

Ma w dorobku wiele znakomitych ról w Teatrze Telewizji, jak Lavinia w „Żaloba przystoi Elektrze” Eugenia O’Neilla w reż. Jerzego Antczaka (1965), Joanna w „Skowronku” Antczaka (1966) czy Mademoiselle w „Asmodeuszu” Francois Mauriac w reż. Jana Bratkowskiego (1968).

Swoje najślynniejsze kreacje filmowe Jadwiga Barańska stworzyła w filmach męża, Jerzego Antczaka – w „Hrabinie Cosel” (1968), gdzie zagrała tytułową bohaterkę, oraz w nominowanych do Oscara „Nocach i dniach” (1975) – jako Barbara, u boku Jerzego Bińczyckiego, który wcielił się w Bogumiła Niechcica.

Za rolę Barbary Niechcic Barańska otrzymała Srebrnego Niedźwiedzia dla najlepszej aktorki na festiwalu

● Jadwiga Barańska. Fot. ARC

w Berlinie. Podbiła ponadto, na całe lata, serca polskiej publiczności. Dla wielu Polek symbolem kobiety silnej, a zarazem subtelnej i delikatnej.

W 2015 r. Barańską oraz Janusza Gajosa widzowie głoszący w plebiscycie na Diamentowe Lwy uznali za najlepszych polskich aktorów

40-lecia, „Noce i dnie” – za najlepszy film. Nagrody wręczono podczas gali otwarcia 40. Festiwalu Filmowego w Gdyni.

Barańska wystąpiła też w filmach „Epilog norymberski” (1970, reż. Jerzy Antczak), „Trędowna” (1976, reż. Jerzy Hoffman), „Chopin. Pra-

gnienie miłości” (2002, reż. Jerzy Antczak).

W 1979 r., wraz z Jerzym Antczakiem, wyemigrowała do Stanów Zjednoczonych. Para mieszkała w Los Angeles. 21 października Jadwiga Barańska skończyła 89 lat.

(PAP)

INFORMATOR

Z REDAKCYJNEJ POCZTY

Wyjazd edukacyjny z patriotycznym tłem

Klub Polski Polonus w Brnie corocznie organizuje wyjazdy edukacyjne, zazwyczaj do Polski w związku z ważnymi osobistościami lub rocznicami w historii Polski. W roku bieżącym, z okazji 80. rocznicy bitwy o Monte Cassino, Klub podjął się ambitnego planu zorganizowania wyprawy edukacyjnej śladami bohaterów Monte Cassino. Przed samym wyjazdem przygotowaliśmy się do tematu od strony merytorycznej przez obejrzenie filmów dokumentalnych na temat bitwy oraz niedźwiedzia Wojtka, a niektórym udało się nawet obejrzeć nowy film „Czerwone maki”. W wyjeździe oprócz członków Klubu Polonus wzięli udział członkowie zaprzyjaźnionych kół PZKO w Trzanowicach oraz Ropycy. Jako konsultant do spraw historii został zaproszony do udziału doc. Roman Baron, który wzbogacił program wyjazdu o wykłady historyczne.

Wyjazd rozpoczął się we wtorek 15 października 2024 roku, kiedy uczestnicy spotkali się na umówionym miejscu w Brnie, by wyruszyć autokarem na lotnisko w Wiedniu, a następnie lotem do Neapolu, gdzie wyładowaliśmy wieczorem. Następnego dnia zaraz po śniadaniu udaliśmy się do portu, gdzie oczekiwał zamówiony autokar dla nas na ten dzień. Po drodze do Monte Cassino dosiadła się do nas miła pani Ania, Polka mieszkająca w Neapolu od ponad trzydziestu lat, która opowiedziała nam szereg ciekawych informacji o Neapolu i okolicy. Po krótkiej przerwie zabrał głos historyk Roman Baron, przybliżając nam nie tylko przebieg samej „bitwy narodów”, ale też losy żołnierzy 2. Korpusu Polskiego pod dowództwem generała Władysława Andersa oraz sytuację polityczną walczących moce. Przed samym wyjazdem na wzgórze zdążyliśmy kupić piękne wiązanki biało-czerwonych kwiatów w miejscowej kwiaciarni.

Zwiedzanie rozpoczęliśmy od klasztoru i Bazyliki świętego Benedykta. W zwiedzaniu towarzyszyła nam polska przewodniczka, również o imieniu Ania. Dowiedzieliśmy się, że z powodu błędu taktycznego wojsk alianckich klasztor został doszczętnie zbombardowany w lutym 1944 roku, na podstawie mylnej informacji, że został zajęty przez Niemców. Przewodniczka pokazała nam miejsce, gdzie 18 maja 1944 roku wszedł polski pułk zwiadowczy, i gdzie następnie została zawieszona polska flaga, zaś o godzinie 12.00 został odegrany Hejnał Mariacki. W tym czasie wokół znajdowały się tylko gruzy. Dzisiejszy klasztor i bazylika zostały odbudowane jako wierna kopia na podstawie dawnych wzorów architektonicznych. Z dzieżniźni klasztoru można zobaczyć na przeciwnym wzgórzu polski cmentarz wojskowy.

Przed wejściem na Polski Cmentarz Wojskowy na Monte Cassino znajduje się Muzeum Pamięci 2. Korpusu Polskiego, którego otwarciem nastąpiło w ramach obchodów 70. rocznicy bitwy, 17 maja 2014 roku. Zwiedzający mogą się tutaj zaznajomić z całą epopeją 2. Korpusu i deportacji na Syberię, przez formowanie armii w ZSRR, tularce przez Iran i Palestynę aż do Włoch. Muzeum obsługiwane jest przez Polaków ze Związku Polaków we Włoszech. W księdze pamiątkowej muzeum zamieściliśmy krótką notatkę. Od obsługi muzeum dowiedzieliśmy się, że w mieście znajduje się nowy pomnik generała Andersa, odsłonięty w tym roku, jak również pomnik misia Wojtka. Następnie poszliśmy złożyć kwiaty i uklonić się bohaterom na polskim cmentarzu, wokół którego znajduje się napis: „Przechodniu, powiedz Polsce, żeśmy polegli wierni w jej służbie”. Zaś na obelisku na wzgórzu 593, gdzie poległo najwięcej żołnierzy z

3. Dywizji Strzelców Karpackich, znajduje się napis: „Za wolność naszą i waszą, my żołnierze polscy oddaliśmy Bogu ducha, ziemi włoskiej ciało, a serca Polsce”.

Wokół całego cmentarza wyryte są słowa PAX, czyli pokój. W zadumie złożyliśmy kwiaty i zapaliliśmy znicze na tym szczególnym miejscu, a następnie odśpiewaliśmy pieśń „Czerwone maki” oraz Mazurek Dąbrowskiego. Jak powiedział prezes MK PZKO w Trzanowicach, Dagmara Kluzowa, widząc na miejscu inne wyprawy z Polski, składające ukłon i kwiaty, rozperało nas uczucie dumy z przynależności do narodu polskiego.

Po spełnieniu obowiązków patriotycznych udaliśmy się na obiad, wcześniej zarezerwowany w restauracji Osteria Titina, gdzie już czekała na nas bardzo miła obsługa, a obiad składający się z czterech dań okazał się bardzo smaczny, tak, że niektórzy koleżanki nawet prosiły o receptę właścicielce. W drodze powrotnej do Neapolu był ciąg dalszy wykładu historycznego pod kierownictwem Romana Barona, tym razem wzbogacony o aktywną dyskusję z uczestnikami wyjazdu. Do Neapolu wróciliśmy pod wieczór, w sam raz, by udać się na pizzę lub skosztować miejscowego limoncello. Był też czas na bardzo przydatną integrację pomiędzy członkami Klubu Polonus i PZKO.

Natomiast w czwartek 17 października był program dowolny. Część z nas, wcześniej zgłoszona u pani Ani, udała się na wycieczkę na wyspę Capri. Prom wypływał ze stacji w Portici o godzinie 8.50. Sama wyspa, nazywana też wyspą syren, składa się z dwóch części – Capri i Anacapri, które połączone są scho-

● Pamiątkowe zdjęcie uczestników wycieczki. Fot. ARC

dami, ale też serpentyną, po której kursują minibusy. Można było wjechać kolejką linową na najwyższy szczyt Monte Solaro, skąd rozciągały się przepiękne widoki na Zatokę Neapolitańską. Oprócz tego można było skorzystać z godzinowego rejsu wokół Capri, podziwiać skały Faraagliani czy Lazurową głotę. Większość wycieczkowiczów zaliczyła wszystkie punkty programu.

Natomiast inni uczestnicy wyrubali zwiedzanie Neapolu, Pompei i Wezuwiusza, lub też Herkulanum, miasta, które zostało zniszczone wraz z Pompejami i Stabiami w 79 roku. W odróżnieniu od Pompei, Herkulanum nie zostało spalone, lecz zalane lawą i zasypane popiołem, wobec czego po odgruzowaniu można w nim oglądać całe budynki z pierwotnymi malowidłami, a nawet wyposażeniem. Większość artefaktów, tak jak w przypadku Pompei, znajduje się w Muzeum Archeologicznym w Neapolu.

Ostatni dzień pobytu w Neapolu został natomiast przeznaczony na odkrycie dotąd nieodkrytych miejsc poleconych nam w autokarze przez

miejscową Polkę Anię. Większość z nas zwiedziła przepiękny klasztor świętej Klary, obok którego mieszkałmiśmy. Warto było udać się do Bazyliki św. Januarego, patrona Neapolu, gdzie znajduje się jego grób oraz ampulki z jego krwią, zmieniające swą postać z zakrzepłej w płynną zawsze w dzień jego męczenniczej śmierci 19 września. Niektórzy mieli natomiast szczęście, przy okazji zwiedzania kościoła świętego Józefa dei Vecchi, miejsca pochówku ojca Dolindo, uczestniczyć w polskiej mszy. Oprócz znanych miejsc kultu samo przechadzanie się uliczkami Neapolu, kosztowanie miejscowych potraw i napojów, podziwianie architektury i tętniącego południowym klimatem miasta było nadzwyczajne. Słowem – Neapol zobaczyć i umrzeć.

Klub Polski Polonus w Brnie dziękuje za dofinansowanie wyjazdu edukacyjnego Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie” im. Jana Olszowskiego, Konsulatowi RP w Ostrawie, miastu Brno oraz Fundusowi Rozwoju Zaolzia KP.

Danuta Koné-Król

CO NA ANTENIE

POLSKIE WIADOMOŚCI: ĆTI SM, niedziela, wiadomości regionalne od godz. 6.00; powtórka na antenie ĆT2, niedziela od godz. 19.30.
POLSKIE AUDYJCJE: po-pt, godz. 19.05 Ostrawa 107,3 MHz i Trzyniec 105,3 MHz.
RADIO KATOWICE: „U Polaków za Olzą” – niedz, godz. 13.05 na 103 FM. Archiwum audycji: radio.katowice.pl/Zaolzie.

CO W TERENIE

BŁĘDOWICE – Klub Kobiet zaprasza na muzyczne popołudnie 30. 10. 2024 o godz. 15.00 do Domu PZKO. **SUCHA GÓRNA** – Z przykrością musimy poinformować, że MK PZKO w Suchej Górnej rezygnuje z organizacji warsztatów tanecznych „We wspólnym rytmie”. Niestety nie mieliśmy informacji, że w listopadowych terminach odbędą się jubileuszowe koncerty kilku zaolziańskich zespołów i z tym powiązane próby i przygotowania. To uniemożliwiło uczestnictwo

wielu tancerzy w naszych warsztatach. Niestety żaden z zespołów nie zwrócił nam na to uwagi. O warsztatach informowaliśmy z dużym wyprzedzeniem również w kalendarzu imprez PZKO. Terminów jubileuszowych koncertów w kalendarzu ZG PZKO nie ma do dziś. Przepraszamy tych, którzy chcieli uczestniczyć, i tych, którzy oferowali swoją pomoc podczas organizacji. Konsulatowi RP i Funduszowi Rozwoju Zaolzia KP prześlemy z powrotem otrzymane środki finansowe. W imieniu komitetu organizacyjnego, Marian Weiser.

WĘDRYNIA – Klub Seniora MK PZKO serdecznie zaprasza członków na spotkanie, które odbędzie się we wtorek 5. 11. 2024 r. o godz. 15.00 w przedzieniu również w kalendarzu imprez PZKO. Terminów jubileuszowych koncertów w kalendarzu ZG PZKO nie ma do dziś. Przepraszamy tych, którzy chcieli uczestniczyć, i tych, którzy oferowali swoją pomoc podczas organizacji. Konsulatowi RP i Funduszowi Rozwoju Zaolzia KP prześlemy z powrotem otrzymane środki finansowe. W imieniu komitetu organizacyjnego, Marian Weiser.

WYSTAWY

CZ. CIESZYŃ, KONGRES POLAKÓW, ul. Grabińska: do 31. 10. wystawy pt. „Władysław Zamoyski, obrońca Tatr”, „Paweł Stalmach. Życie i pamięć” i „Z historii szkolnic-

twy polskiego w Karpętnej”. Czynne: wt-pt w godzinach 8.00-15.00.
CZ. CIESZYŃ, ZARZĄD GŁÓWNY PZKO, ul. Strzelnicza 28, galeria w holu na parterze: do 8. 11. wystawa pt. „Wanda Delong i memoriał jej imienia”. Czynna w godzinach otwarcia budynku.
JABŁONKÓW, MUZEUM TROJMEZJ, plk. Welebnowskiego 150: do 10. 11. wystawa pt. „Stulecie sanatorium chorób płuc w Jabłonkowie”. Czynna: wt-pt: w godz. 8.00-16.00, so i nie: w godz. 9.00-17.00.

MUZEUM TĘŚIŃSKA, ul. Główna 115/15, Cz. Cieszyn: do 27. 10. wystawa pt. „Pędziłem, ołówkiem, dłutem”. Czynna wt-nie: w godz. 9.00-17.00.
TRZYNIEC, MUZEUM HUTY TRZYNIECKIEJ I MIASTA TRZYNIECA, Sala Wystaw, ul. Frydecka 387: do 15. 11. wystawa pt. „Skarby i ciekawostki z magazynu”. Czynna: wt-pt: w godz. 9.00-17.00, nie: w godz. 13.00-17.00.
▲ do 10. 11. wystawa pt. „Makiety lodzi”. Czynna: wt-pt: w godz. 9.00-17.00, nie: w godz. 13.00-17.00.

ŻYCZENIA

Śczęścia, słońca, pomyslności, sto lat w zdrowiu i radości

25 października 2024 obchodziła swój zany jubileusz – 95. urodziny – pani

DANIELA STASIOWA z Błędowic-„Dólnioka”

Z tej okazji składają Ci kożana mamia, babciu i prababciu najserdeczniejsze życzenia zdrowia, uśmiechu na twarzy oraz błogostawieństwa bożego najbliżsi.

GL523

PROGRAM TV

WTOREK 29 PAŹDZIERNIKA

TVP 1
6.05 Wichrowe wzgórze (s.) 7.00 Transmisja mszy świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze 7.30 Kościół z bliska 8.00 Akcyjowa 38 (s.) 8.50 Ranczo 7 (s.) 9.45 Komisarz Alex II (s.) 10.45 Ojciec Mateusz 9 (s.) 11.35 Korona królów. Jagiellonowie (s.) 12.10 Agrobiznes

12.55 Natura w Jedynce. Kalahari, twarde prawo pustyni

Co by było, gdyby świat przyrody był mniej samolubny niż początkowo sądziłszy? Obserwując milczące sojusze, wzajemne usługi, tajne pakiety i altruistyczne ofiary, ten film dokumentalny o dzięk przyrodzie bada tajemnice współpracy zwierząt. Istnieją na Ziemi obszary, na których życie wydaje się niemożliwe. Znajdujemy się w Niemce Kalahari – olbrzymim terytorium w Afryce Południowej. Jej nazwa w dialekcie tswana oznacza „Wielkie Pragnienie”...

14.00 Wichrowe wzgórze (s.) 14.55 Jaka to melodia? (teleturniej) 15.35 Gra słów. Krzyżówka (teleturniej) 16.05 Dziedziectwo (s.) 17.00 Teleexpress 17.20 Jaka to melodia? (teleturniej) 17.55 Klan (s.) 18.25 Reporterzy (mag.) 18.45 Akcyjowa 38 (s.) 19.30 Program informacyjny, sport, pogoda 20.30 Korona królów. Jagiellonowie (s.) 21.05 Porzucony (s.) 22.05 Magazyn Ekspresu Reporterów 23.05 Herbert. Barbarzyńca w ogrodzie.

TVP 2
6.25 Dary z nieba 6.50 Barwy szczęścia (s.) 7.30 Pytanie na śniadanie 11.15 Mamaland. Przygotowania do narodzin (talk-show) 11.55 ZdroWY Plan 12.15 Przed ekranem 12.30 Kolo fortuny (teleturniej) 13.15 Miłość i nadzieja (s.) 14.05 Va banque (teleturniej) 14.35 Na sygnale (s.) 15.10 M jak miłość (s.) 16.00 Kolo fortuny (teleturniej) 16.35 Familiada (teleturniej) 17.20 Miłość i nadzieja (s.) 18.15 Va banque (teleturniej) 18.50 Jeden z dziesięciu (teleturniej) 19.30 Barwy szczęścia (s.) 20.55 M jak miłość (s.) 21.55 Na sygnale (s.) 22.30 Głina (s.) 23.30 Wojna o prad (dramat obyczajowy).

TVN
5.55 Ukryta prawda 6.50 Kuchenne rewolucje. Szczucin 7.45 Dzień Dobry TVN 11.30 B&B love (s.) 12.05 Kuchenne rewolucje. Warszawa 13.10 Ukryta prawda 15.20 Doradca smaku (mag.) 15.30 Kuchenne rewolucje. Olsztyn 16.35 Ukryta prawda 17.40 Detektywi (s.) 18.45 Fakty sport, pogoda 19.40 Uwaga! 20.00 Doradca smaku 20.10 Na Wspólnej (s.) 20.50 B&B love (s.) 21.30 Ślub od pierwszego wejrzenia (reality show) 22.35 Kuba Wojewódzki (talk-show) 23.40 Superwizjer (mag.).

POLSAT
6.00 Nowy dzień z Polsat News 8.30 Malanowski i partnerzy. Dziewiectwo na sprzedaż 9.30 Sekrety rodziny 10.30 Dlaczego ja? 11.30 Gliniarze (s.) 14.35 Dlaczego ja? 15.50 Wydarzenia 16.20 Interwencja (mag.) 16.30 Na ratunek 112 17.00 Gliniarze (s.) 18.00 Pierwsza miłość (s.) 18.50 Wydarzenia, sport, pogoda 19.35 Malanowski. 20.15 Nikt (film) 22.05 Air Force One (thriller Niemcy/USA).

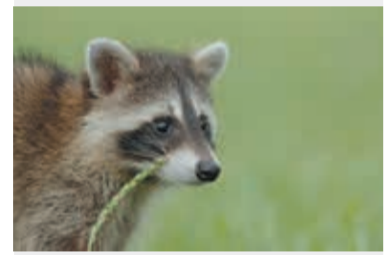
TVC 1

5.59 Studio 6 9.00 Wszystkie zwierzęta duże i małe (s.) 9.50 Wszystko-partny 10.55 Obiektyw 11.25 AZ kwiz 12.00 Południowe wiadomości, sport, pogoda 12.30 Karetka (s.) 13.30 Kamera na szlaku 14.00 Zielnik 14.35 Ecce homo Homolka (film) 15.55 Magnum (s.) 16.45 Podróż po środkowym Chile 17.15 AZ kwiz 17.40 Czarne owce 18.00 Wiadomości regionalne 18.25 Gdzie jest mój dom? 18.55 Prognoza pogody, wiadomości, sport 20.15 Żandarmskie humoreski (s.) 21.40 Choletryk (s.) 22.45 Komiczny na piątkę 23.35 Detektyw Endeavour Morse (s.) 1.20 Ciekawostki z regionów.

TVC 2

5.59 Dzień dobry 8.30 Cudowna planeta 9.20 Tajemnice faraonów 10.15 Dawni budowniczości 11.10 Celtowie kontra Rzymianie 12.05 Nie poddawaj się 12.35 Królestwo natury

13.00 Szopy pracze - sztuka przetrwania

Nie ma peleryny, ale nosi maskę superbohatera. To szop pracze, który pochodzi z kontynentu amerykańskiego. I jak wszyscy superbohaterowie, ma supermoce. Kiedy inne gatunki wymierają, rozwija się daleko poza granicami swojego pierwotnego domu. Jakże są więc sekrety tego mistrza przetrwania? Instrukcje dla małego króla zaczynają się od dwóch zasad - znajdź bezpieczne schronienie i źródło wody. Kiedy szopy osiedlają się w sercu bogato zalesionych terenów podmokłych, pięknie dwie pieczenie na jednym ogniu...

13.55 Gestapo - tajna policja Hitlera 14.50 Ręce, koło, glina 15.20 Planeta Kalifornia 16.15 Podwodne Pompeje 17.15 Piękne kraje z lotu ptaka 18.10 Wenecja i wyspy w lagunie 19.00 Na rowerze po Czechach 19.15 Magazyn chrześcijański 19.50 Wiadomości w czeskim j. migowym 20.00 Amerykańskie dynastie 21.00 Czescy naukowcy na Antarktydzie 21.55 U niej w domu (film) 23.40 Elon Musk: czarny charakter czy bohater? 0.30 Fauda (s.).

NOVA
5.55 Śniadanie 8.30 Ulica (s.) 10.30 Ogólniak z o.o. (s.) 12.00 Południowe wiadomości, sport, pogoda 12.25 Przyczodnia w różnym ogrodzie (s.) 13.40 Mentalista (s.) 15.35 Zamiętni się żonami 16.57 Popołudniowe wiadomości, sport, pogoda 17.30 Pościg 18.30 Ulica (s.) 19.30 Wiadomości, sport, pogoda 20.20 Jedna rodzina (s.) 21.45 Narodowa piłka ręczna (s.) 22.25 Mistrzostwa powiatu (s.) 23.00 FBI (s.) 0.00 Mentalista (s.).

PRIMA
6.00 Nowy dzień 7.00 M.A.S.H. (s.) 9.25 Ostatnia ofiara (s.) 10.35 Castle (s.) 12.30 Agenci NCIS (s.) 14.25 Policja w akcji 15.30 Tak jest, szefie! 16.40 Incognito 17.55 Nakryto do stołu! 18.55 Wiadomości, pogoda, wiadomości kryminalne 19.55 Showtime 20.15 Krolewdzcy (s.) 21.40 7 przypadków Honzy Dėdka 22.50 Honeymoon (reality show) 23.40 Tak jest, szefie! 0.40 Policja w akcji.

ŚRODA 30 PAŹDZIERNIKA

TVP 1
6.05 Wichrowe wzgórze (s.) 7.00 Transmisja mszy świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze 7.30 Wrózby 8.00 Akcyjowa 38 (s.) 8.50 Ranczo 7 (s.) 9.50 Komisarz Alex II (s.) 10.45 Ojciec Mateusz 9 (s.) 11.35 Korona królów. Jagiellonowie (s.) 12.10 Agrobiznes 12.35 Rok w ogrodzie extra 12.55 Natura w Jedynce. Kalahar 14.00 Wichrowe wzgórze (s.) 14.55 Jaka to melodia? (teleturniej) 15.35 Gra słów. Krzyżówka (teleturniej) 16.05 Dziedziectwo (s.) 17.00 Teleexpress 17.20 Jaka to melodia? (teleturniej) 17.55 Klan (s.) 18.25 Reporterzy 18.45 Akcyjowa 38 (s.) 19.30 Program informacyjny, sport, pogoda 20.30 Korona królów. Jagiellonowie (s.) 21.05 Łowca (dramat przgodowy) 22.55 Krew za krew (western USA).

TVP 2
6.25 Pożyteczni.pl 6.55 Barwy szczęścia (s.) 7.30 Pytanie na śniadanie 11.15 Dom Pokoju w Betlejem. Życie w cieniu muru

11.50 Jak to się mówi, czyli Kasia u Bralczyka

Program ma na celu popularyzację języka polskiego poprzez przystępne i ciekawe rozmowy na temat poprawności językowej oraz frazeologii. W roli głównej zobaczymy dr Katarzynę Kasie, która w dialogu z profesorem Jerzym Bralczykiem, wybitnym językoznawcą i autorytetem w dziedzinie języka polskiego, porusza różnorodne tematy związane z mową codzienną, idiomami, nowomową czy w końcu językiem debaty publicznej...

12.30 Kolo fortuny (teleturniej) 13.15 Miłość i nadzieja (s.) 14.05 Va banque (teleturniej) 14.35 Na sygnale (s.) 15.05 M jak miłość (s.) 16.00 Kolo fortuny (teleturniej) 16.35 Familiada (teleturniej) 17.20 Miłość i nadzieja (s.) 18.15 Va banque (teleturniej) 18.50 Jeden z dziesięciu (teleturniej) 19.30 Barwy szczęścia (s.) 20.40 Przepis dnia 20.55 (film) 23.40 Elon Musk: czarny charakter czy bohater? 0.30 Fauda (s.).

TVN
5.55 Ukryta prawda 6.50 Kuchenne rewolucje. Olsztyn 7.45 Dzień Dobry TVN 11.30 B&B love (s.) 12.05 Kuchenne rewolucje. Nowogard 13.10 Ukryta prawda 15.20 Doradca smaku (mag.) 15.30 Kuchenne rewolucje. Sosnowiec 16.35 Ukryta prawda (s.) 17.40 Detektywi (s.) 19.00 Fakty, sport, pogoda 20.00 Doradca smaku (mag.) 20.10 Na Wspólnej (s.) 20.50 B&B love (s.) 21.30 Top Model (reality show) 23.05 Pati (s.).

POLSAT
6.00 Nowy dzień z Polsat News 8.30 Malanowski i partnerzy (s.) 9.30 Sekrety rodziny. Siostrzycki 10.30 Dlaczego ja? 11.30 Gliniarze (s.) 14.35 Dlaczego ja? 15.50 Wydarzenia 16.20 Interwencja (mag.) 16.30 Na ratunek 112 17.00 Gliniarze (s.) 18.00 Pierwsza miłość (s.) 18.50 Wydarzenia, sport, pogoda 19.35 Malanowski (s.) 20.10 Moja mama i twój tata (reality show) 21.50 Szkołowani (komedia polska).

TVC 1

5.59 Studio 6 9.00 Magnum (s.) 9.55 Co umiały nasze babcie 10.25 F.L. Věk (s.) 11.25 AZ kwiz 12.00 Południowe wiadomości, pogoda, sport 12.30 Szewc z końca świata (bajka) 13.05 Komiczny na piątkę 14.00 StarDance 16.05 Piosenki z ekranu 16.25 Magnum (s.) 17.15 AZ kwiz 17.40 Czarne owce 18.00 Wiadomości regionalne 18.25 Gdzie jest mój dom? 18.55 Prognoza pogody, wiadomości, sport 20.15 Łowca (s.) 21.15 13. komnata Andrey Sestiny Hlaváčkovéj

21.45 Różowa pantera (film)

Do ekskluzywnego narciarskiego kurortu w Szwajcarii przyjeżdża Księżniczka Dala (Claudia Cardinale) razem ze swoim ogromnym, bezzecnym klejnotem znanym jako „Różowa Pantera”. Na miejscu poznaje czarującego sir Charlesa (David Niven). Nie wie jednak, że pod tym gładkim przebraniem kryje się słynny złodziej klejnotów znany jako Fantom. W kurorcie przebywa także najbardziej niezdamy inspektor – Jaques Clouseau (Peter Sellers). Czy uda mu się pokrzyżować plany sir Charlesa i udaremnić kradzież bezzecnego diamentu?

23.35 Sprawy detektywa Murdocha (s.) 0.20 Me som Honza Bendig.

TVC 2

5.59 Dzień dobry 8.30 W sercu Ameryki Środkowej 9.25 Starożytne budowle 10.15 Niesamowite zjawiska natury 11.10 Historia SS 12.05 Cuda techniki 12.55 Krajobraz kamiennych wień 13.25 Magazyn religijny 13.50 Opiekunowie w dzisiejszych czasach 14.20 Kolo fortuny (teleturniej) 14.55 Miłość i nadzieja (s.) 14.05 Va banque (teleturniej) 14.35 Na sygnale (s.) 15.05 M jak miłość (s.) 16.00 Kolo fortuny (teleturniej) 16.35 Familiada (teleturniej) 17.20 Miłość i nadzieja (s.) 18.15 Va banque (teleturniej) 18.50 Jeden z dziesięciu (teleturniej) 19.30 Barwy szczęścia (s.) 20.40 Przepis dnia 20.55 (film) 23.40 Elon Musk: czarny charakter czy bohater? 0.30 Fauda (s.).

NOVA
5.55 Śniadanie 8.30 Ulica (s.) 9.30 Jedna rodzina (s.) 10.55 Detektyw Monk (s.) 12.00 Południowe wiadomości, sport, pogoda 12.25 Przyczodnia w różnym ogrodzie (s.) 13.40 Mentalista (s.) 15.30 Zamiętni się żonami (s.) 16.57 Popołudniowe wiadomości 17.30 Pościg 18.30 Ulica (s.) 19.30 Wiadomości, sport, pogoda 20.20 Hell's Kitchen Czechy (reality show) 21.45 Zamiętni się żonami (reality show) 23.05 FBI (s.) 0.05 Mentalista (s.).

PRIMA
6.00 Nowy dzień 7.00 M.A.S.H. (s.) 9.20 Koledzy (s.) 10.35 Castle (s.) 12.30 Agenci NCIS (s.) 14.25 Policja w akcji 15.25 Tak jest, szefie! 16.40 Incognito 17.55 Nakryto do stołu! 18.55 Wiadomości, pogoda, wiadomości kryminalne 19.55 Showtime 20.15 Bohater (s.) 21.40 Show Jana Krausa 22.40 Honeymoon (reality show) 23.30 Tak jest, szefie! 0.35 Policja w akcji.

CZWARTEK 31 PAŹDZIERNIKA

TVP 1
6.05 Wichrowe wzgórze (s.) 7.00 Transmisja mszy świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze

7.30 Dobre historie. Metanoia

Wierzmy, że od tych słów zaczyna się dekalog działalności wspólnoty opartej na miłości, jedności i szczerości. O autentycznych relacjach opartych na Słowie Bożym i nauce Jezusa Chrystusa i o tym, jak są pomocnymi drogowskazem w życiu – porozmawiamy w studiu Dobrych Historii, które stanęło w Sosnowcu, w siedzibie Wspólnoty Metanoia.

8.00 Akcyjowa 38 (s.) 8.50 Ranczo 7 (s.) 9.45 Komisarz Alex II (s.) 10.45 Ojciec Mateusz 9 (s.) 11.35 Korona królów. Jagiellonowie (s.) 12.10 Agrobiznes 12.50 Natura w Jedynce. Preria 14.00 Wichrowe wzgórze (s.) 14.55 Jaka to melodia? (teleturniej) 15.35 Gra słów. Krzyżówka (teleturniej) 16.05 Dziedziectwo (s.) 17.00 Teleexpress 17.20 Jaka to melodia? (teleturniej) 17.55 Klan (s.) 18.25 Reporterzy 18.45 Akcyjowa 38 (s.) 19.30 Program informacyjny, sport, pogoda 20.00 Orędzie arcybiskupa Wojciecha Polaka, prymasa Polski, na uroczystości Wszystkich Świętych 20.30 Korona królów. Jagiellonowie (s.) 21.05 Ojciec Mateusz 32 (s.) 22.05 Sprawa dla reportera 23.05 Witos (film dok.).

TVP 2
6.20 Operacja zdrowie 6.55 Barwy szczęścia (s.) 7.30 Pytanie na śniadanie 11.15 Lena na Kaukazie. Armenia - jezioro Sewan 11.50 Dobrej tytuł 12.30 Kolo fortuny (teleturniej) 13.15 Miłość i nadzieja (s.) 14.05 Va banque (teleturniej) 14.35 Na sygnale (s.) 15.05 La Promesa - pałac tajemnic (s.) 16.00 Kolo fortuny (teleturniej) 16.35 Familiada (teleturniej) 17.00 Święto Reformacji 18.00 Przepis dnia 18.15 Va banque (teleturniej) 18.50 Jeden z dziesięciu (teleturniej) 19.30 Barwy szczęścia (s.) 20.45 Tak to leciało! (s.) 21.50 Krucjata 2 (s.) 22.40 Informacje kulturalne 23.00 Hala odlotów (talk-show) 23.50 Fatalna napiętość (thriller USA).

TVN
5.55 Ukryta prawda 6.50 Kuchenne rewolucje. Sosnowiec 7.45 Dzień Dobry TVN 11.30 B&B love (s.) 12.05 Kuchenne rewolucje. Kalisz 13.10 Ukryta prawda 15.20 Doradca smaku (mag.) 15.30 Kuchenne rewolucje. Krzeszyce 16.35 Ukryta prawda 17.40 Detektywi (s.) 19.00 Fakty, sport, pogoda 19.40 Uwaga! 20.00 Doradca smaku (mag.) 20.10 Na Wspólnej (s.) 20.50 B&B love (s.) 21.30 Kuchenne rewolucje 22.35 Idealny facet dla mojej dziewczyny (komedia).

POLSAT
6.00 Nowy dzień z Polsat News 8.30 Malanowski i partnerzy (s.) 9.30 Sekrety rodziny 10.30 Dlaczego ja? 11.30 Gliniarze (s.) 14.35 Dlaczego ja? 15.50 Wydarzenia 16.20 Interwencja (mag.) 16.30 Na ratunek 112 17.00 Gliniarze (s.) 18.50 Pierwsza miłość (s.) 18.50 Wydarzenia, sport, pogoda 19.35 Malanowski (s.) 20.10 Nasz nowy dom (reality show) 21.15 Przyciółki (s.) 22.20 Spadkobiercy (komediodramat USA).

PROGRAM TV

CO W KINACH

JABŁONKÓW: Buffalo Kids (29, godz. 17.00).

CZ. CIESZYN - Central: W głowie nie mieści się 2 (29, godz. 10.00); Mała syrenka (29, godz. 16.30); Elli (30, godz. 10.00); Raya i ostatni smok (30, godz. 16.30); Freddy - Pudel nie z tej ziemi (31, godz. 16.30); Konklawe (31, godz. 18.30).

HAWIERZÓW - Centrum: Mała syrenka (29, godz. 17.00); Metropolis (29, godz. 18.00); Wyjmećny stav (29, godz. 19.30); Janżurka (30, godz. 9.30); Raya i ostatni smok (30, godz. 10.00); Goebbels (30, godz. 18.00); Akademia magii (31, godz. 17.00); Wybraniec (31, godz. 18.00); Anora (31, godz. 19.30).

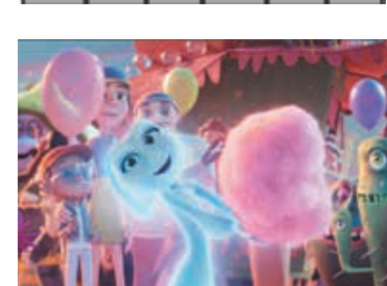
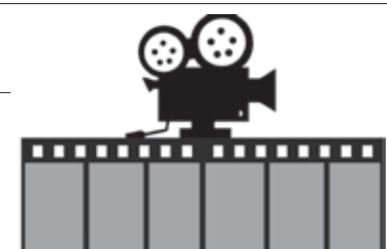
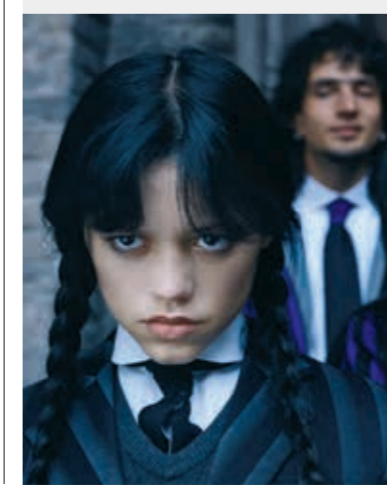
KARWINA - Centrum: W głowie nie mieści się 2 (29, godz. 10.00); Freddy - Pudel nie z tej ziemi (29, godz. 17.30); Venom 3. Ostatni taniec (29, 31, godz. 20.00); Gru i Minionki. Pod przykrywką (30, godz. 10.00); Maison de retraite 2 (30, godz. 15.00); Transformers. Początek (30, godz. 17.30); Pokład (30, godz. 20.00); Beetlejuice Beetlejuice (31, godz. 17.30).

KARWINA - Ex: Anora (31, godz. 18.00).

CO W STREAM-IE

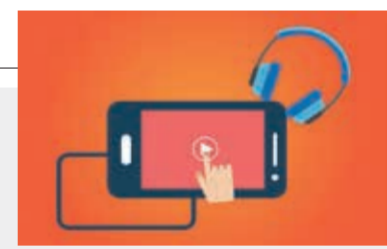
Wednesday

Mroczna komedia kryminalna Netflixa, skoncementowana na postaci Wednesday Addams, z ikonicznej rodziny Addamsów. Serial opowiada o jej losach w szkole Nevermore Academy, do której trafia po serii problemów w poprzednich placówkach. Wednesday to inteligentna, cyniczna i emocjonalnie wycofana nastolatka o niezwykłych zdolnościach - posiada dar jasnowidzenia, co przyciąga wiele kłopotów. W Nevermore, szkole dla „outsiderów”, Wednesday próbuje rozwiązać tajemnicę morderstwa, które terroryzują pobliskie miasteczko Jericho. Jej śledztwo odkrywa mroczne sekrety z przeszłości szkoły, a także z życia jej własnej rodziny. W trakcie tego procesu nawiązuje nowe, zaskakujące relacje - zarówno z uczniami o różnorodnych nadprzyrodzonych zdolnościach, jak i z lokalnym szeryfem, który prowadzi oficjalne dochodzenie. W serialu widzimy również we-

Elli bardzo marzy o tym, by znaleźć przyjaciół. Ma z tym kłopot, ponieważ jest duszkiem i wszyscy się jej boją. Gdy jednak stanie przed zadaniem uratowania waju, będzie mogła liczyć na pomoc napotkanej dopiero co nieszaślonej ekipy. Wspólnie pokażą, że nie taki straszak straszny, jak go malują!

CIESZYN - Piast: Mój przyjaciel pingwin (29, 30, godz. 14.00); Elli i ekipa straszaków (29-30, godz. 16.00; 31, godz. 15.00); U Pana Boga w królowym moście (29, 30, godz. 17.45, 20.00; 31, godz. 16.45, 19.00); Diabelski młyn (31, godz. 21.30).

wnętrzną przemianę Wednesday. Chociaż pozostaje wierna swojemu mrocznemu i sarkastycznemu stylowi, powoli odkrywa znaczenie przyjaźni i lojalności, zwłaszcza w relacji ze swoją współlokatorką Enid. Ich kontrastujące osobowości - Wednesday, mroczna i ponura, oraz Enid, optymistyczna i pełna życia - tworzą barwną dynamikę. Serial pełen jest elementów charakterystycznych dla stylu Tima Burtona, który odpowiada za reżyserię, co dodaje unikalnej gotyckiej atmosfery. „Wednesday” to nie tylko opowieść o dojrzwaniu, ale też zagadka kryminalna, pełna zaskakujących zwrotów akcji, która łączy humor z mrocznymi elementami grozy.

Gdzie oglądać: Netflix

Koniec eksperymentowania

OFF Radio Kraków, które przez tydzień współtworzyła sztuczna inteligencja, wraca do wcześniejszej formuły radia głównie poprzez wiadomości - poinformował w poniedziałek redaktor naczelny, likwidator Radia Kraków Marcin Pulit.

Jego zdaniem, eksperymentalny projekt spełnił już swój cel - skłonił do dyskusji.

W OFF Radio Kraków kończymy z audycjami stworzonymi przez dziennikarzy z udziałem sztucznej inteligencji, wracamy do formuły programu głównie muzycznego, nadawanego nadal online oraz w systemie DAB+ - przekazał w oświadczeniu likwidator spółki Radio Kraków, w strukturach którego działa OFF Radio Kraków. - Zakładaliśmy, że ten projekt potrwaj maksymalnie trzy miesiące. Jednak już po tygodniu zebraliśmy tak wiele obserwacji, opinii, wniosków, że uznaliśmy, iż jego kontynuacja jest bezcelowa - dodał.

Jak podkreślił, od początku projekt miał być głosem w debacie na temat szans i zagrożeń, jakie niesie ze sobą rozwój sztucznej inteligencji, ponieważ misją publicznego radia jest uważana obserwacja zmieniającej się rzeczywistości, stawianie pytań, prowokowanie dyskusji o cywilizacyjnych wyzwaniach.

- Taki cel miał radiowy eksperyment, który był częścią debaty pod hasłem „Sztuczna inteligencja. Co nam daje, co nam zabiera”. I to się udało - zauważył likwidator.

Dodał, że zaskakująca była skala zainteresowania projektem w niszowym, internetowo-cyfrowym programie poza główną anteną rozgłośni regionalnej. Pokazało to, w jego ocenie, jak wiele obszarów jest nieuregulowanych - ochrona wizerunku, identyfikacja treści tworzonych przy wsparciu AI, prawa autorskie. - Zaskoczył nas także poziom emocji, jaki towarzyszył temu eksperymentowi, przypisywanie nam niestwierdzonych intencji i działań, które są formułowane na podstawie fałszywych doniesień - stwierdził Pulit.

Jak ocenił, radio od początku dbało o czytelne oznaczanie treści gene-

rowanych przy użyciu narzędzi AI i wyraźnie komunikowało, że nie zamierza zastępować ludzi maszyną. Mimo to, zdaniem likwidatora, doświadczyli działania mechanizmu postprawdy, w wyniku którego fakty tracą na znaczeniu w zestawieniu z opowieścią, która przemawia do emocji odbiorców i ich osobistych przekonań. - Dla nas, ludzi radia, i całego środowiska dziennikarskiego w Polsce powinno to być ważna lekcja - podkreślił Pulit.

Poinformował również, że OFF Radio Kraków jest przedmiotem badań profesora Stanisława Jędrzejewskiego z Akademii Leona Koźmińskiego oraz grupy naukowców z Uniwersytetu Jagiellońskiego.

- AI jest i będzie coraz bardziej obecna w naszym życiu. W najbliższych latach Polska czeka opracowanie norm prawnych, określających wykorzystanie sztucznej inteligencji. Nasz eksperyment pokazał, jak ważne kwestii wymaga regulacji, a nasze radiowe doświadczenia mogą zostać wykorzystane podczas prac nad ustawą - podsumował Marcin Pulit.

OFF Radio Kraków zaczęło działać w 2015 r. To kanał nadawany w internecie, w technologii cyfrowej, a zakres jego odbioru jest - jak zauważa - stosunkowo nieduży, „ze słuchalnością bliską zera”.

Ogłoszenie, że radio to będzie współtworzone przez sztuczną inteligencję, wywołało fale komentarzy. Tematem zainteresowało się też Ministerstwo Cyfryzacji. Osoby, które tworzyły wcześniej OFF Radio Kraków, w liście otwartym poinformowały, że w związku z nową formułą stacji na początku września kilkanaście osób straciło pracę.

Pulit zdemontował te doniesienia i oznajmił, że „nikt z powodu wprowadzenia narzędzi sztucznej inteligencji nie został z Radia Kraków zwolniony”. W Radiu Kraków trwają prace nad przygotowaniem nowej formuły programowej OFF Radia Kraków, na początku przyszłego roku kanał będzie miał nową odsłonę. Program adresowany ma być głównie do młodych ludzi, współtworzyć go będą prawdopodobnie studenci.

(PAP)

CZYTAJ NAS CODZIENNIE!
www.glos.live

Znajdź nas na YouTube

Znajdź nas na X-ie

POST SCRIPTUM

UŚMIECHNIJ SIĘ

MINIKWADRAT MAGICZNY I

Pionowo i poziomo jednakowo:

1. bardzo silne przeżycie emocjonalne
2. białe pasy na jezdni lub pasiastry koń
3. część organizmu zwierzęcego lub roślinnego
4. łódź indiańska, pierwowzór kanadyjki.

Wyrazy trudne lub mniej znane: KANU

	1	2	3	4
1				
2				
3				
4				

MINIKWADRAT MAGICZNY II

Pionowo i poziomo jednakowo:

1. centralnego ogrzewania lub kaflowy
2. cerkiewny obraz malowany na drewnie
3. Kornelia, pływaczka z NRD
4. imię Junga, psychologa lub imię Lewisa, amerykańskiego atlety.

Wyrazy trudne lub mniej znane: ENDER

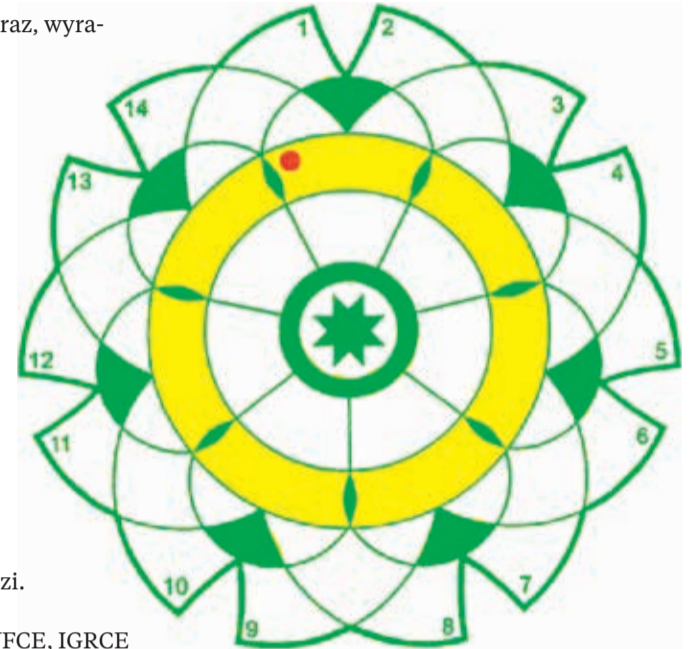
	1	2	3	4
1				
2				
3				
4				

ROZETKA

Rozwiązaniem jest nazwa wsi w Polsce, położonej w województwie śląskim, w powiecie cieszyńskim, w gminie Strumień. Wieś leży w historycznych granicach regionu Śląska Cieszyńskiego, geograficznie zaś w regionie Doliny Górnej Wisły, będącej częścią Kotliny Oświęcimskiej...

1. artystyczna tkanina ścienna, naśladowująca obraz, wyrażająca w średniowiecznych manufakturach
2. miała randkę z Filonem pod jaworem
3. kapucynka, pawian albo orangutan
4. brytyjski odpowiednik harcerza
5. imię japońskiego reżysera Kurosawy
6. dawni wędrowni komedianci
7. rzeka we Francji, lewy dopływ Tarnu
8. Aflons, czeski grafik art nouveau lub owad, który wpada w pajęczą sieć
9. inaczej szeregi, siły zbrojne lub jednostka organizacyjna w organizacjach harcerskich
10. Kazimierz, polski piłkarz, kapitan drużyny narodowej w latach 1973–1978, król strzelców Igrzysk Olimpijskich w Monachium w 1972 r.
11. charakterystyczna właściwość elementu
12. Franek, który rozpętał II wojnę światową
13. miasto u podnóża Gorców nad Rabą
14. jednostka klasyfikacyjna krwi lub zespół ludzi.

Wyrazy trudne lub mniej znane: DOLNA, HUFCE, IGRCE

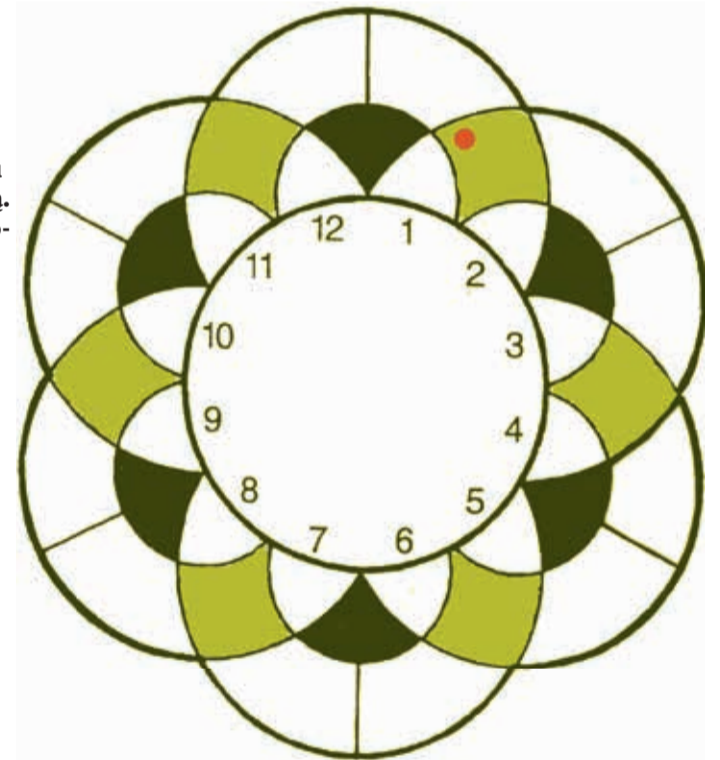

LOGOGRYF ŁUKOWATY

Rozwiązaniem jest nazwa miasta w południowej Polsce, położonego w województwie śląskim, w głębokim obniżeniu śródgórskim, nad łączącymi się w pobliżu centrum miasta rzekami Sołą i Koszarawą. Pierwsze wzmianki o miejscowości pochodzą z XIV wieku. Jej nazwę w zlatynizowanych staropolskich formach wymienia w latach 1470-1480 Jan Długosz w księdze Liber beneficiorum dioecesis Cracoviensis...

- 1.-4. wieś na Ukrainie
- 3.-6. mówi do teściowej „mamo”
- 5.-8. zdrobniale o Iwonie
- 7.-10. podstawowa figura na szachownicy
- 9.-12. miasto w Słowacji, w kraju trnawskim
- 11.-2. wieś w lubelskim, w powiecie lubartowskim, w gminie Uścimów.

Wyrazy trudne lub mniej znane: DŻURYN, SENICA

Wśród autorów poprawnych rozwiązań zostanie rozlosowana nagroda. Rozwiązania prosimy przysłać na e-mail: info@glos.live. Termin ich nadsyłania upływa w piątek 8 listopada 2024 r. Nagrodę z 15 października otrzymuje **Henryk Cachel z Karwiny-Raju**. Autorem dzisiejszych łamigłówek jest Jan Kubiczek.

Rozwiązanie kwadratu magicznego z 15 października: KUTNO

Rozwiązanie minikwadratu magicznego I z 15 października: MOST, OBŁAWA, SWILL, TALL

Rozwiązanie minikwadratu magicznego II z 15 października: MARA, ASTON, ROLKA, ANAT

Rozwiązanie logogryfu łukowatego z 5 października: BOLKÓW